

Handläggare
Bergdahl Kajsa (KLK)
Skarelius Lille Mimmi (SBF)

Datum
2015-05-21

Diarienummer
KSN-2013-1447

Kommunstyrelsen

Medfinansiering av Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling 2015-2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att medfinansiera Leader Upplandsbygds verksamhet under perioden 2015-2021 med 1 079 725 kronor per år, samt

att godkänna avtal mellan Uppsala kommun och Upplandsbygd Lokalt ledd utveckling enligt **bilaga 1**,

Ärendet

Leader är en utvecklingsmetod som funnits inom EU sedan början av 1990-talet. Metoden går ut på att ett område går samman och gör en strategi för hur landsbygden ska utvecklas. Strategin genomförs genom stöd till lokala projekt som bidrar till att uppfylla målen. Delfinansiering sker från kommunerna som ingår i området, svenska staten och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Dessutom måste varje projekt ha privat medfinansiering, till exempel i form av nedlagd arbetstid. Leader står för samverkande åtgärder som verkar för att utveckla landsbygdens ekonomi.

Arbetet ska baseras på ett starkt partnerskap mellan aktörer i det geografiska områdets landsbygd, med representanter från näringsliv, offentlig sektor samt företrädare för den lokala nivån.

I den föregående programperioden tilldelades Leader Upplandsbygd 52 miljoner i budgeten vilket fördelades enligt trepartnerskapet och där området bestod av Uppsala, Knivsta, Tierp, Sigtuna och Östhammar. Under den föregående programperioden beviljades totalt 220 projekt. Uppsala kommun berördes av 89 projekt, vilka återfinns i **bilaga 2**.

Kommunen har tecknat en avsiktsförklaring den 14 februari 2014 om att ingå i och stödja Leader Upplandsbygd under den kommande programperioden 2014-2020, **se bilaga 3.**

Regeringen beslutade i juni 2014 om förslag till nytt svenskt landsbygdsprogram. Näringsdepartementet har tagit fram ett förslag till det svenskt landsbygdsprogram som ska godkännas i juni 2015. Programmet ska skapa förutsättningar för en ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling av landbygden.

Inom landsbygdsprogrammet 2014-2020, som beräknas 2015-2021 på grund av förseningar i programgodkännandet på EU-nivå, har Upplandsbygd Ideell förening ansökt om att förvalta stödet för Lokalt Ledd Utveckling med leadermetoden för kommunerna Östhammar, Uppsala, Knivsta och Sigtuna.

En förutsättning för att bilda ett område för Lokalt ledd utveckling, det som idag är Leader-område, är att en utförlig och konkret strategi inlämnas till Jordbruksverket. Strategin arbetas fram genom ett partnerskap som Uppsala kommun är delaktig i, denna strategi kommer att slutföras tillsammans med partnerskapet under 2015. Nu aktuellt förslag återfinns för kännedom i **bilaga 4.**

Den 14 april 2015 bildades en ny förening, Upplandsbygd-Lokalt ledd utveckling (nedan kallad Upplandsbygd) för kommande programperiod. Till föreningen valde kommunstyrelsen Rafael Waters (S) som representant. Han är nu ordförande för LAG (Local Action group).

Föredragning

Uppsala kommun har som ambition att utvecklas till en av landets bästa landsbygds-kommuner. Syftet med samverkan mellan Uppsala kommun och Upplandsbygd är att verka för en levande landsbygd i Uppsala kommun. En levande landsbygd erbjuder ett livskraftigt föreningsliv, en attraktiv boendemiljö, lättillgängliga mötesplatser och ett blomstrande näringsliv. Genom att stötta Upplandsbygds arbete i Lokalt Ledd Utveckling genom Leadermetoden möjliggörs strategiska satsningar som främjar utvecklingen på landsbygden.

Uppsala kommun är en stor landsbygds kommun vilket är en resurs för hela kommunens utveckling. Leader är en viktig del i kommunens landsbygdsutveckling. Därför bör kommunen inte bara vara en medfinansierare utan även en aktiv samarbetspartner i det kommande arbetet. Det är av stor vikt att kontaktpersonen på kommunen är aktiv i arbetet, vilket är en av anledningarna till att ett avtal har upprättats. Att upprätta ett avtal är ett helt nytt sätt och arbeta och unikt för Upplandsbygd och syftar till att klargöra och upprätthålla ett bra samarbete. Avtalet gäller även finansieringen.

Kommunernas finansiering beräknas uppgå till 33 procent, med resterande finansiering från EU samt Jordbruksverket. Detta är en ökning från tidigare 30 procent offentlig medfinansiering. Detta innebär att Uppsala kommuns kostnader blir 1 079 765 kronor årligen i 7 år, **se bilaga 2.**

De bilagor som redovisas i avtalet är följande:

Bilaga 1- Kartunderlag på nya leaderområdet,
Bilaga 2 - Förutsättningar för Landsbygdsprogrammet 2014-2020,
Bilaga 3- Finansiering

Ekonomiska konsekvenser

Medfinansieringen för Leader och föreningen Upplandsbygd Ideell förening under perioden 2015-2021 beräknas till 1 079 725 kr årligen för Uppsala kommun. Finansieringen ryms inom kommunstyrelsens budget.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Samarbetsavtal

mellan Uppsala kommun och Upplandsbygd Ideell förening

1. Parter

Uppsala kommun, org. nr. 212000-3005, nedan kallad *Uppsala kommun*.

Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling förening, org. nr. 802494-9276 nedan kallad *Upplandsbygd*.

Det geografiska område som omfattas av samarbetet framgår av **bilaga 1**

2. Bakgrund

Leader är en utvecklingsmetod som funnits inom EU sedan början av 1990-talet. Metoden går ut på att ett område går samman och gör en strategi för hur landsbygden ska utvecklas. Strategin genomförs genom att bevilja stöd till lokala projekt som bidrar till att uppfylla målen. Delfinansiering sker från kommunerna som ingår i området, svenska staten och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Dessutom måste varje projekt ha privat medfinansiering, till exempel i form av nedlagd arbetstid. Leader står för samverkande åtgärder som verkar för att utveckla landsbygdens ekonomi.

Uppsala kommun och Upplandsbygd har samarbetat under 2007-2013 i det första landsbygdsprogrammet för detta geografiska område. Denna programperiod har varit den tredje i ordningen i Europa. Perioden för det fjärde kommande landsbygdsprogrammet löper mellan åren 2014-2020. De kommuner som ingår i Leaderområdet är Uppsala, Östhammar, Knivsta och Sigtuna. Arbetet baseras på ett starkt partnerskap mellan aktörer i det geografiska områdets landsbygd med representanter från näringsliv, offentlig sektor samt företrädare för den lokala nivån. Uppsala kommun delfinansierar Upplandsbygds verksamhet tillsammans med de andra ingående kommunerna för att utveckla landsbygden i området.

Regeringen beslutade i juni 2014 om förslag till nytt landsbygdsprogram. Näringsdepartementet har tagit fram ett förslag till landsbygdsprogram. Programmet ska skapa förutsättningar för en ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling av landsbygden. Det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2014-2020 kommer vid programstarten 2014 ha en total budget på cirka 36,1 miljarder kronor för hela programperioden. Av dessa medel kommer 14,8 miljarder kronor från EU:s budget, 20,6 miljarder kronor från statsbudgeten och resterande medel från andra offentliga finansieringskällor, främst kommuner. I den nya programperioden 2014-2020 kommer fyra fonder att samordnas under benämningen "Lokalt Ledd Utveckling med Leadermetoden". Det är Regionala utvecklingsfonden, Socialfonden, Havs- och fiskerifonden samt Landsbygdsfonden som ingår, Upplandsbygd har ansökt om att arbeta med alla förutom Havs- och fiskerifonden. Förutsättningarna för landsbygdsprogrammet framgår av **bilaga 2**.

3. Syfte och övergripande mål

Uppsala kommun är en stor landsbygdskommun vilket är en resurs för hela kommunens utveckling. Uppsala kommun har som ambition att utvecklas till en av landets främsta landsbygdskommuner. Syftet med samverkan mellan Uppsala kommun och Upplandsbygd är att verka för en levande landsbygd i Uppsala kommun. En levande landsbygd erbjuder ett livskraftigt föreningsliv, en attraktiv boendemiljö, lättillgängliga mötesplatser och ett blomstrande näringsliv. Genom att stötta Upplandsbygds arbete i Lokalt Ledd Utveckling genom Leadermetoden, möjliggörs strategiska satsningar som främjar utvecklingen på landsbygden. För perioden 2014-2020 har parterna ambitionen att fördjupa samarbetet ytterligare kring en rad utvecklingsområden.

Övergripande mål för samarbetet:

1. Uppsala kommun ska vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner.
2. Skapa samverkan för att utveckla produkter, marknadskanaler och tjänster som stärker landsbygdsföretagen och servicenivån på landsbygden.
3. Stärka samspelet mellan land och stad för att öka kunskapsutbytet, koppla resursflöden och tillgängliggöra landsbygdens resurser.
4. Främja aktiviteter som gör landsbygden attraktiv.

4. Åtaganden

Parterna åtar sig att verka för att de övergripande målen och överenskomna aktiviteter och projekt genomförs.

4.1 Gemensamma åtaganden

- Samverka kring utvecklingsfrågor för landsbygden.
- Kommunicera och synliggöra samarbetet på hemsidor och i informationsmaterial.
- Löpande informera varandra om frågor som den andra parten kan ha intresse av.
- Löpande diskutera och analysera statistik och undersökningar som är relevanta för samarbetet.
- Bereda och remittera viktiga frågor för landsbygden.
- Marknadsföra de möjligheter Upplandsbygd kan ge i form av stöd och projekt mot boende och företagare.
- Kommunicera och förankra Uppsala kommuns olika beslut som rör Upplandsbygd och landsbygden till berörda.
- Gemensamt hitta mätmetoder och metodik för kvalitativa och kvantitativa uppföljningar.
- Gemensamt identifiera målgrupper och projekt som har potential att växlas upp i större strukturfondssatsningar.

4.2 Uppsala kommuns åtaganden

- Kontinuerligt informera Upplandsbygd med, för samarbetet relevant, kommunal information.
- Utse ansvarig tjänsteman som ingår i Upplandsbygds kommungrupp och fungerar som kontaktperson till Upplandsbygd i operativa frågor.
- Utse representant från Uppsala kommun till Upplandsbygds styrelse (Local Action Group) och meddelar detta till Upplandsbygds Ideell Föreningsvalberedning.

4.3 Upplandsbygd åtaganden

- Upprätthålla kansli och verksamhet enligt inom landsbygdsprogrammet rådande regelverk.
- Arbeta för en attraktivare landsbygd enligt Upplandsbygds utvecklingsstrategi, **bilaga 4** och de övergripande målen i detta samarbetsavtal.
- Vara en neutralpart och länk mellan representanter för landsbygden och Uppsala kommun.
- Sprida kännedom om samarbetet och samarbetets projekt till berörda intressenter.
- Bidra till god samverkan med Länsstyrelserna i båda länen och övriga kommuner som deltar i landsbygdsprogrammet samt vara sammankallande i kommungruppen.
- Upprätta en årlig verksamhetsplan.
- Arbeta i en anda som står bakom Uppsala kommuns mål kring klimat, tillgänglighet, jämställdhet och integration.
- Årligen utvärdera satsningarna inom programmet både på områdesnivå och på kommunalnivå och informera Uppsala kommun löpande om resultat.
- Bidra med kompetens i arbetet med Uppsala kommuns översiktsplanering.

5. Samverkansorgan

Samverkan sker i två grupper, Local Action Group (LAG) – föreningens styrelse samt en kommungrupp med tjänstemän från de fyra ingående kommunerna.

5.1 Styrelsen Local Action Group

I Leader samlas representanter från offentlig, privat och ideell sektor i ett partnerskap. De bildar tillsammans en lokal utvecklingsgrupp som kallas LAG (Local Action Group). Det är LAG som fattar beslut om vilka projektidéer som ska få finansiering.

LAG utses på föreningens årsmöte. Sammansättningen styrs av föreningens stadgar. Varje ingående kommun har en plats i styrelsen.

5.2 Kommungrupp

Kommungruppen ansvarar för att koordinera samarbetet tillsammans med Upplandsbygds kansli och presidium samt ansvarar för att ta fram en årlig plan för samarbetet. Kommungruppen ansvarar för

den gemensamma omvärldsbevakningen och att fokusområden i respektive arbetsgrupp följs upp. Gruppen ansvarar även för att samarbetsavtalet följs upp.

6. Uppföljning

Kommungruppen ansvarar för en årlig uppföljning av verksamhetsplanen. Kommunens representant i kommungruppen och Upplandsbygds verksamhetsledare ansvarar för en årlig uppföljning av samarbetsavtalet. Upplandsbygd ansvarar för utvärdering av programperioden som redovisas till kommunstyrelsen i Uppsala kommun och styrelsen Local Action Group.

7. Tvist

Tvist med anledning av detta avtal skall i första hand lösas genom förhandlingar mellan parterna och i andra hand av allmän domstol.

8. Avtalsperiod

Avtalet gäller från och med den / 2015 till och med den 31 december 2021. Parterna äger dock rätt att omförhandla avtalsvillkoren under avtalsperioden. Part som vill omförhandla villkoren ska meddela detta till motparten skriftligen senast tre månader före tidpunkten då de nya villkoren önskas gälla.

9. Finansiering

Uppsala kommun ska årligen betala 1 079 725 till Upplandsbygds, enligt principer i **bilaga 3**.

Detta avtal har upprättats i 2 exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Uppsala den .....

För Uppsala kommun

För Leader Upplandsbygd

Marlene Burwick
kommunstyrelsens ordförande

Rafael Waters
Ordförande Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling

Bilaga 1:1.

Det här är landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet löper från 2014 till och med 2020. Det består av stöd och ersättningar som är till för att utveckla landsbygden. Miljö och hållbar utveckling är också prioriterat.

Landsbygdsprogrammet ska ge

- lönsamma och livskraftiga företag
- aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur
- attraktiv landsbygd.

I landsbygdsprogrammet ingår företagsstöd, projektstöd, miljöinvesteringar, miljöersättningar, ersättning för ekologisk produktion, kompensationsstöd, djurvälståndersättningar samt lokalt ledd utveckling. Stöden och ersättningarna finansieras gemensamt av Sverige och EU. Det finns 36 miljarder kronor i landsbygdsprogrammet under perioden 2014–2020.

Programmet styr mot tydliga mål

Landsbygdsprogrammet 2014-2020 ska ännu tydligare än tidigare fokusera på att styra mot målen i programmet som i sin tur ska bidra till att nå det övergripande målet Smart och hållbar tillväxt för alla. Det målet finns i den gemensamma strategin [Europa 2020](#). Förutom mål på EU-nivå finns också nationella och regionala mål som programmet också ska bidra till.

Prioriteringar

Landsbygdsprogrammet 2014–2020 består av 6 stycken så kallade prioriteringar, som anger mot vilka mål stöden och ersättningarna ska bidra. Det handlar om miljö och klimat, konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäring samt skogsbruk, utveckling av och nya jobb på landsbygden.

Fokusområden

Till varje prioritering finns tillhörande fokusområden, sammanlagt 18 stycken. Fokusområdena beskriver olika delar av prioriteringarna mer detaljerat. För det svenska landsbygdsprogrammet har regeringen valt att använda 15 av 18 fokusområden. De stöd och ersättningar som kommer att gå att söka ska passa in i minst ett av de 15 fokusområdena.

För mer information:

<http://www.jordbruksverket.se/download/18.25a2ec014c4a6848aa20775/1427201900074/Landsbygdsprogrammet+2014-2020.pdf>

<http://www.regeringen.se/sb/d/6410/a/58122>

Bilaga 1:3. – Finansiering

Under programperioden 2014-2020 kommer andelen offentlig medfinansiering öka från 30 % (föregående programperiod) till 33 %. Detta beror på att man i ERUF (Regionala utvecklingsfonden)/ESF(Socialfonden) har krav på 50 % medfinansiering och i EJFLU (Landsbygdsfonden) 30 % - därav har Jordbruksverket förändrat kraven till 33 %.

Uppsala kommun har i den nya programperioden 51 % av invånarantalet i utvecklingsområdet Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling – detta kan jämföras med att Uppsala kommun hade 49 % av invånarantalet i föregående programperiods utvecklingsområde.

De två faktorerna av ökad offentlig andel samt ökat procentuellt invånarantal gör att Uppsala kommun får en högre medfinansieringssumma än i föregående programperiod.

Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling har blivit beviljade en totalbudget på 44 908 363 kronor. Av dessa skall 33 % komma från de ingående kommunerna – det vill säga totalt 14 819 760 kronor.

Nedan följer uppställning över kostnaden totalt för kommande programperiod, samt kostnaden per år

TOTAL OFFENTLIG MEDFINANSIERING KOMMUNERNA 2014-2020

Knivsta 14 %	Sigtuna 16 %	Östhammar 19 %	Uppsala 51 %
---------------------	---------------------	-----------------------	---------------------

2 074 766 kr	2 371 162 kr	2 815 754 kr	7 558 078 kr
---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

TOTAL ÅRLIG OFFENTLIG MEDFINANSIERING PER KOMMUN

Knivsta 14 %	Sigtuna 16 %	Östhammar 19 %	Uppsala 51 %
---------------------	---------------------	-----------------------	---------------------

296 395 kr	338 737 kr	402 251 kr	1 079 725 kr
-------------------	-------------------	-------------------	---------------------

för
komma
nde
program
period
för de
ingående
kommunerna.

Det svenska landsbygdsprogrammet förväntas godkännas av EU-kommissionen under juni 2015. Operativt innebär det att man kommer att kunna komma igång med projektstöd och verksamhet under hösten 2015, det vill säga, man är inledningsvis lite mer än ett år försenade.

Uppsala kommun kommer åta sig att betala 1 079 725 kronor i 7 år framåt med start 2015(2015-2021). Under hösten 2015, när landsbygdsprogrammet är operativt igång och föreningen Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling fått klartecken att inleda verksamhet så kommer Uppsala kommun att få en faktura för offentlig medfinansiering 2015.

Sedan kommer fakturorna årligen i januari med den sista fakturan i januari 2021.

Bilaga 4 – separat bilaga, version 4.1 av Utvecklingsstrategin för Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling. Strategin kompletteras under våren/sommaren 2015, kommunen kommer att erhålla komplett version under hösten 2015.

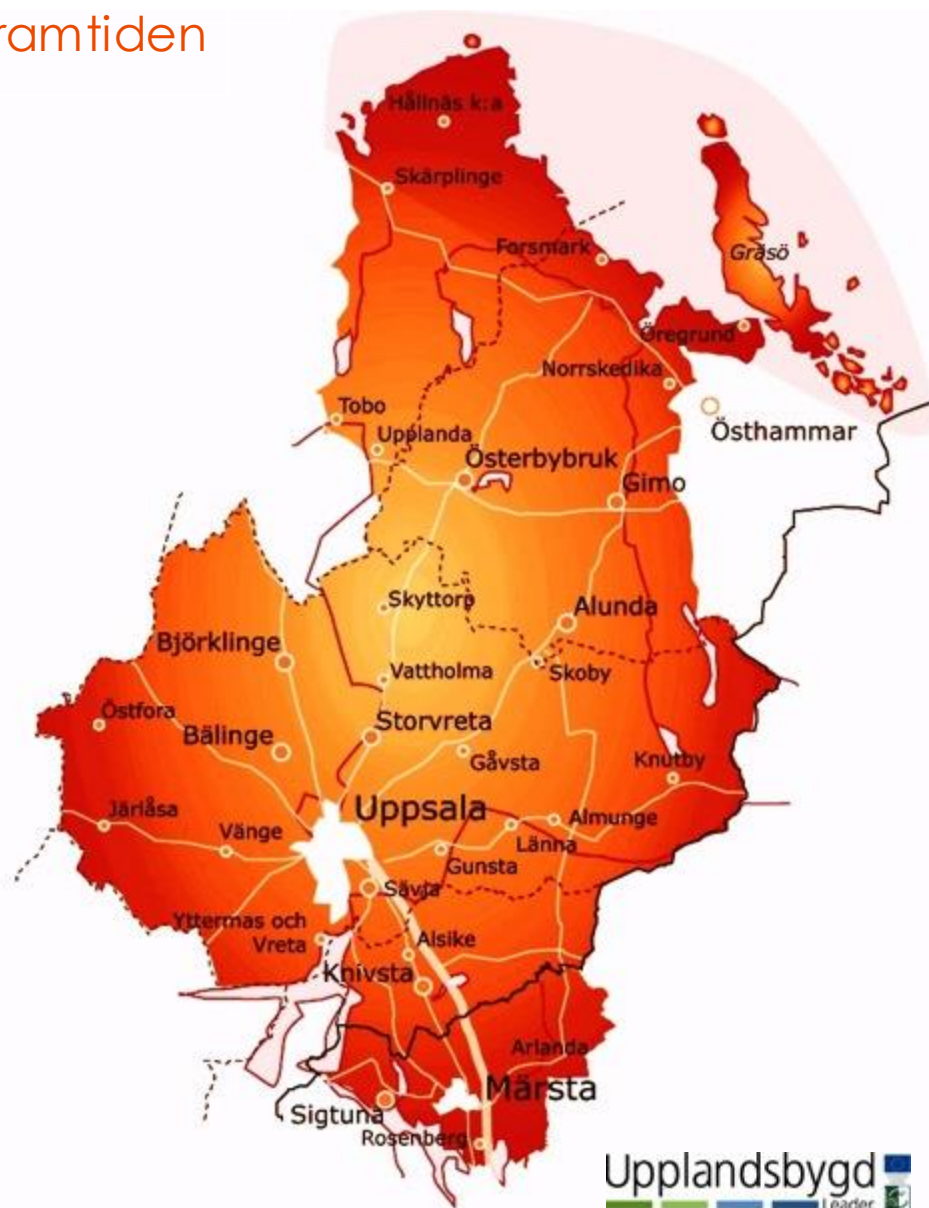
Statistik 201410: Uppsala kommun Leader – nu & i framtiden

Leader Upplandsbygd har finansierat utvecklingsprojekt i fem kommuner – Knivsta, Tierp, Uppsala, Sigtuna och Östhammar under programperioden 2007-2013.

Leader Upplandsbygd har sitt kansli i **Österbybruk**. Styrelsen för Upplandsbygd (LAG, Local Action Group) har 18 medlemmar varav alla kommuner har en fast plats.

Den totala budgeten för Leader Upplandsbygd 2008-2013 är ca 52 miljoner. Dessa har fördelats på 54 fullstora projekt. 4 av dessa är paraplyprojekt, som i sin tur delar ut stöd i form av microstöd (maximalt 50 000 kr). Detta gör att vi idag har **220** beviljade projekt.

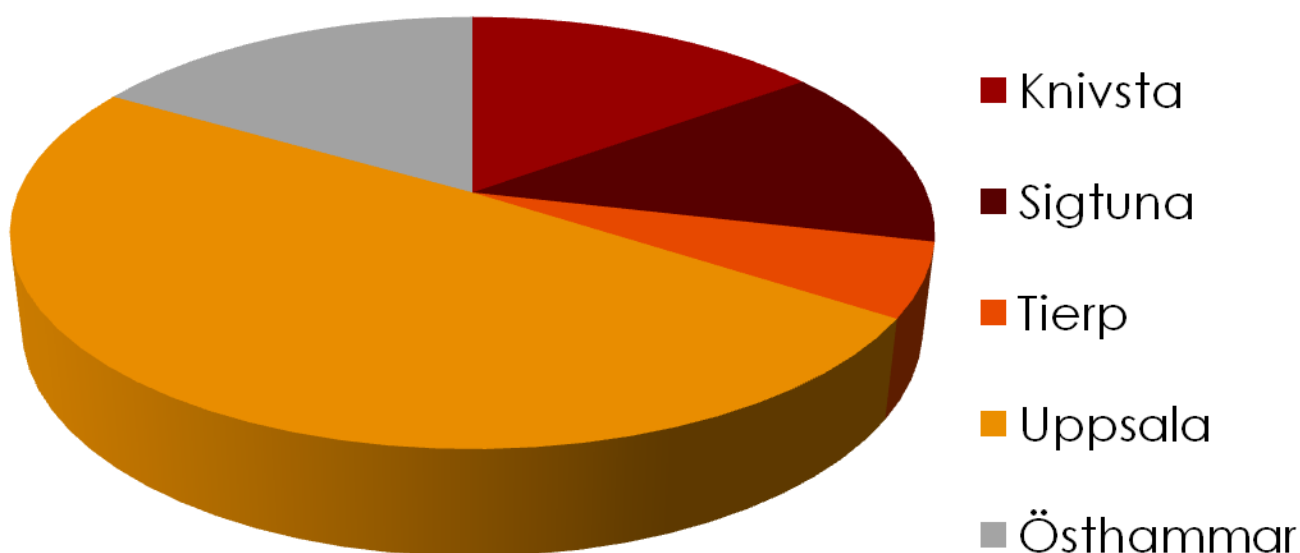
Av våra **220** projekt berörs Uppsala kommun av **89** st (inklusive driften).

Statistik
2008-201410
Uppsala kommun

Uppsala kommuns del av Upplandsbygd
(befolkningsmässigt och inbetalningsmässigt)

Inbetald summa Uppsala, 2008-2013:	6 860 563 kr
Beviljad summa i faktiska kronor:	22 444 850 kr
Uppväxling:	3,3 gånger

För varje satsad krona har Uppsala kommun fått 3,3 kronor tillbaka i rena pengar

Inbetald summa Uppsala, 2008-2013:	6 860 563 kr
Beviljad summa inkl medfinansiering:	33 093 117 kr
Uppväxling:	4,8 gånger

För varje satsad krona har Uppsala fått 4,8 kronor tillbaka inklusive medfinansiering från företag, organisationer och deltagare

Antal projekt totalt	220 st
Antal som berör Uppsala	89 st
Uppsalas % av den kommunala finansieringen	49%
Uppsalas % av antal projekt	41%

Beviljade projekt Uppsala kommun

UNGDOMSCHECKAR	FULLSTORA PROJEKT	AFFÄRSUTVECKLINGSCHECKAR
Fina Händer	Driftskostnadsåtgärden (kansli)	Träffpunkt W
Park 282	Internationella kontakter förstudie	Sol, vind och vakuum
Film och Foto YES-event	Affärsutvecklingscheckar	Vallonbruksveckan 2012
Underhållning YES-event	Sixten	Fiber i Länna
Dokumentation Polenresa	Kreativa Näringar med turism & måltid	Nya ekonomiska lösningar inom landsbygdsnäring
Karaokeprojekt Skyttorp	Bygdecheckar	Rundvedens fiberförening/förstudie
Hälsosammare Björklingebor	LINN	Förstudie Sociala Växthus
Biograf Malmen	Matantverk Uppland (LUB)	Handikappryttaralliansen Uppland
Ramp Björklinge	Natur & miljöcheckar Upplandsbygd	Värd för Upplandsbygd
LAN 743	RUCOP	Måltidsteater
Skyholma Meck	RUDEC	BYGDECHECKAR
Summerrail Ramstalund	Kultureernas Karneval	Belysning av Multiarena
Trolla med Emil	Kentauren, framtidens hästföretagare	Broschyr om Stavby
Sommardans 2012	Bondens Egen Marknad	Bygdesamverkan
jDome	Dream Pack	Förstudie - Ny dansbana i Kopphagen
Sportlovs LAN	Matturism i Uppland	Förarbete och invigningsevent av väg 288
Cosplayverkstad	Måltidsturism	Hembygdsbok Hagby socken
Basverkstaden	Framtidsutveckling	Julmarknad i Störvretabygden
Operation E-Sport Björklinge	Resilienta Mikroregioner	Stavby - en grusgrop på g!
On stage Studios Musikläger	Upplandsidrottens Föreningservice	Lokalekonomidag 2014 Uppsala
E-sportcamp 2013	Matskolor med 4H	Shutdown Störvreta
ESU Datorverkstad	Historic Rally	Arrangörskap
Mario Kart Live!	Sverigekampen i Upplandsbygd	Upplandsschottis/SM i scottis
Vägen till drömmen	Länna Festplats Kopphagen	Småågarna i Uppland - Hemsida
Läger 2014: Kompetitive Gaming	Störvreta Beach Club	NATUR & MILJÖCHECKAR
Stage-018	Träffpunkt Skogsvallen-Naturnära Event	Närmare Fyrisån-Fas 1
Teenage runaway	Ställ om Störvreta - Upptakten	Stavby - Stig in i naturen och kulturen!
Ungdomslokal i Ärentuna	Testens Sjärdädningsprojekt	Ångnatur- och kulturgård
Café Corazon Delux		Broprojektet Husby-Långhundra
		Geocatching för alla
		Fler och bättre upplevelser
		Utveckling av natur- & hälsoturismen
		Feasibility Study for a Local Currency in Upplandsb.
		Fotboll - ett verktyg för integration bland ungdomar

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink. 2014 -01- 16	
Diarienumr.	KSN-2013-1447
	05 Akbil. 2

Från: Ingeberg Lars
Skickat: den 15 januari 2014 18:21
Till: 'kim@upplandsbyggd.se'
Ämne: Avsiktsförklaring Uppsala kommun

Hej Kim!

Här kommer en avsiktsförklaring från Uppsala kommun genom förfrågan från er ställd till kommunstyrelsen daterat 2013-11-13.

Då en ny programperiod planeras påbörja krävs det ett beslut på det från kommunstyrelsen om vi ska finansiera en del som tidigare programperiod. Ett ärende på det kommer att skrivas fram till kommunstyrelsen.

Med vänlig hälsning

Lars Ingeberg

Tf Näringslivsdirektör
Etableringsansvarig, Kommunledningskontoret

Postadress: Uppsala kommun,
Kommunledningskontoret, 753 75 Uppsala
Besöksadress: Stadshuset, Vaksalagatan 15
Telefon: 018-727 19 15
E-post: lars.ingeberg@ uppsala.se

Handläggare
Per Lundequist
Lars Ingeberg

Datum
2014-01-10

Diarienummer
KSN-2013-1447

Avsiktsförklaring medfinansiering av Leader Upplandsbygd landsbygdsutveckling 2014-2020

Uppsala kommun meddelar härmed att kommunen har för avsikt att ingå i och stödja Leader Upplandsbygd under den kommande programperioden 2014-2020.

Det innebär:

att kommunen har för avsikt att stödja Lokalt Ledd Utveckling med Leadermetoden under programperioden 2014-2020.

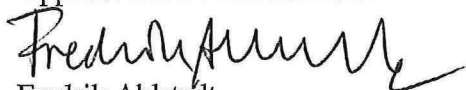
att kommunen har för avsikt att medfinansiera LAG:s (lokal utvecklingsgrupp) verksamhet och de projekt som LAG beviljar under perioden.

att kommunens beräknade andel, enligt de indikationer som finns till dags dato, innebär en medfinansiering med ett belopp som baseras på antalet stödberättigade invånare i de delar av kommunen som ingår i Leader Upplandsbygd. Under föregående Leader-period var detta belopp 980 113 kronor per år.

att belopp som medfinansieras i de övriga fonderna tas upp vid senare tillfälle, men motsvarar 50 % av total beslutad budget för fonden.

Denna avsiktsförklaring är inget medfinansieringsintyg och innebär inte något bindande löfte om medfinansiering.

Uppsala den 14 februari 2014

Fredrik Ahlstedt
Kommunstyrelsens ordförande

Strategi för Lokalt Ledd Utveckling inom Upplandsbygd

2014-2021

Version 4.1
2015-01-19

Innehållsförteckning

Sammanfattning

1. Syftet med strategin
2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål
3. Strategins framtagning
4. Utvecklingsområdet
  - 4.1 Områdesbeskrivning
  - 4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter
5. På vilket sätt är strategin innovativ?
6. Vision
7. Insatsområden, mål och urvalskriterier
  - 7.1 Övergripande mål för området
  - 7.2 Insatsområden
  - 7.3 Handlingsplan
  - 7.4 Urvalsprocess
  - 7.5 Mål och urvalskriterier
8. Finansieringsplan
9. Organisation
  - 9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)
  - 9.2 Partnerskapet och föreningen Upplandsbygd
  - 9.3 LAG - den lokala aktionsgruppen
10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer
  - 10.1 Samverkan mellan fonder
  - 10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar
  - 10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering
11. Kommunikation
  - 11.1 Kommunikationsplan
12. Uppföljning och revidering
13. Bilagor
  1. Omvärldsanalys
  2. SWOT-analys
  3. Motivering
  4. Excel-fil
  5. Övriga bilagor
    - a) Partnerskapet

Sammanfattning

Denna utvecklingsstrategi ska användas för att styra Upplandsbygds arbete med Lokalt ledd utveckling med Leadermetoden. Den sätter in Leader i sitt sammanhang, anger ramarna för arbetets inriktning, klargör vilka prioriteringar som gäller, vilka mål man arbetar mot, hur arbetet ska organiseras och hur kommunikationen utåt och inåt ska ske. Strategin pekar också ut förhållningssättet till det närliggande Landsbygdsprogrammet och till andra tangerande program. Leadermetoden skapar förutsättningar för landsbygdens människor, föreningar och företag att i samspel med kommunerna och andra offentliga aktörer arbeta för en innovativ och hållbar tillväxt.

Geografiskt omfattas kommunerna Östhammar, Uppsala, Knivsta och Sigtuna, med undantag för Uppsala tätort och Märsta tätort.

Strategin tar avstamp i visionen: "Upplandsbygd är hållbar, levande och attraktiv år 2022"

Med de övergripande målen:

- *Skapa samverkan för att utveckla produkter, marknadskanaler och tjänster som stärker landsbygdsföretagen och servicenivån på landsbygden*
- *Stärka samspelet mellan land och stad för att öka kunskapsutbytet, koppla resursflöden och tillgängliggöra landsbygdens resurser*
- *Främja aktiviteter som gör landsbygden attraktiv*

Fyra horisontella mål har definierats, dessa är:

Innovation, inklusion, samspel och lärande

I strategin finns fyra tematiska insatsområden:

Företagande och arbetstillfällen

Samspel mellan land och stad

Ungdomar

Utvecklande bygder

Upplandsbygd är en ideell förening med ansvar att vara en drivande partner för landsbygdens aktörer inom Lokalt Ledd Utveckling med Leadermetoden under programperioden 2014-2020. Utvecklingsområdets lokala utvecklingsgrupp och styrelse - LAG (Local Action Group), är ansvarig för att genomföra strategin och beslutar om projektansökningar. Strategin ska genomföras i nära samverkan med lokala och regionala aktörer. Strategin ska utgöra grunden för LAG:s arbete för att ge förutsättningar för landsbygdens aktörer att skapa lokalt ledd utveckling i området.

1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin

Denna strategi ska användas för att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fondsamordning.

2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål

Alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi bidrar till att uppnå EU:s tillväxtstrategi EU2020. Därför bygger alla mål och processen för projekturen i strategin på de mål som är satta i de inblandade operativa programmen för struktur- och investeringsfonderna. Analyser ligger till grund för en vision och utvecklingsbehov, som leder till insatsområden och specifika mål som kan mätas med hjälp av indikatorer. En handlingsplan visar hur målen i insatsområden ska omsättas i aktiviteter.

3. Strategins framtagning

Under våren 2014 ordnade Upplandsbygd sju lokala och tematiska framtidsmöten där deltagarna aktivt medverkade till att utforma SWOT-analysen och ge bidrag och förslag till viktiga utvecklingsområden. LAG tillsatte en framtidsgrupp som underlättade strategiframtagningen. Framtidsgruppen arbetade bland annat med att analysera innehållet i kommunala översiktsplaner, regionala översiktsplaner och planer rörande landsbygden i området, som underlag för omvärldsanalys och avstämning. Underlaget gick på remiss till LAG under sommaren, och skickades även ut tillsammans med en enkät till alla i Upplandsbygds nätverk för att samla in synpunkter. Detta arbete resulterade i att förslagen till fyra insatsområden kunde identifieras.

Under hösten har två partnerskapsmöten hållits, med remisstid inför varje möte för att ge möjlighet att komplettera och utvärdera framlagda strategiutkast. Partnerskapet har främst arbetat med insatsområdena och målformuleringarna, men fick också möjlighet att samskriva strategidokumentet online under två veckor i oktober.

Därutöver har tematiska möten genomförts i mindre grupper för att ytterligare diskutera valda insatsområden. LAG tillsatte under hösten en större framtidsgrupp med särskilt ansvar för framtidsarbetet.

LAG har tittat på vilka synergieffekter en fondsamordning kan ge och strävat efter samsyn med Partnerskapet. Upplandsbygd har deltagit aktivt i möten med bland annat Länsstyrelsen i Uppsala län, Regionförbundet samt vid nationella och regionala träffar. Extrainsatta möten har hållits med de kommunala tjänstemän som är ansvariga för landsbygdsfrågan i varje kommun. Ledorden i strategiarbetet har varit delaktighet,

funktionell struktur, meningsfullhet, underifrånperspektiv och samarbete.

4. Utvecklingsområdet

Antal invånare i utvecklingsområdet, exklusive tätorter > 20 000 invånare	120 981
Områdets totalstorlek i km ² utanför tätorter > 20 000 invånare	4 211,23 km ²
Antal invånare per km ² exklusive tätorter	28,7
Kommuner som omfattas av strategin	Östhammar, Uppsala, Knivsta, Sigtuna
Landskapstyper och landmärken	Landskapet har en stor variation, med slätter, goda odlingsförutsättningar, skogar, hav och sjöar. Här finns kust och inland, storstad och mindre tätorter samt en närhet till stora städer och en stor internationell flygplats. Här finns även ett flertal kulturminnesmärken och fornlämningar.
Större tätorter och utvecklingscentra	Knivsta, Sigtuna, Storvreta, Almunge, Bälinge, Björklinge, Österbybruk, Knutby, Hargshamn, Vänge, Vattholma, Gimo, Östhammar, Öregrund, Alunda, Arlanda
Befolkningsförändring för åren 2007-2013: <ul style="list-style-type: none"> • Flyttnetto • Födelsenetto 	Flyttnetto: 236,75 Födelsenetto: 172,5
Arbetslöshet i procent	3,5%
Arbetslöshet bland unga (15-24 år) i procent	6%
Antal invånare med utländsk bakgrund i procent	8,5%
Antal företag per 1000 invånare	Kompletteras
Andel av befolkningen i procent	16-24 år 11,3% 25-44 år 24,4% 45-64 år 25,8% 65-år 16,8%
Antal nystartade företag per 1000 invånare	8,5
Antal bofast öbefolkning	1600 personer
Andel långtidsarbetslösa	0,7%

4.1 Områdesbeskrivning

Området omfattar fyra kommuner i två län: Östhammars kommun, Uppsala kommun och Knivsta kommun i Uppsala län samt Sigtuna kommun i Stockholms län. Gemensam nämnare är läget i en expansiv region som motoriseras av två stora städer, Stockholm och Uppsala. Naturmiljön är inbjudande för rekreation och friluftsliv, det finns många intressanta natur- och kulturmiljöer.

Trots detta varierar förutsättningarna för utvecklingen av landsbygden inom området, bland annat beroende på skillnader i bördighetsförhållanden, demografi, utbildningsnivå, tillgång till arbetstillfällen, bostäder och kommunikationer.

Till framtidsutmaningarna hör det ökande antalet företag som står inför generationsskiften, och en stigande medelålder bland personer med förtroendeuppdrag inom föreningslivet.

Natur och kulturreсурser:

Landskapet i området Upplandsbygd har stor variationsrikedom, här finns slätter, skogar, skärgård, hav och sjöar. Slättbygden, med bördiga lerjordar, finns i de centrala och södra delarna av området, i Uppsala, Knivsta och Sigtuna kommuner, medan odlingsmarken i de västra och nordöstra delarna är uppbruten i mindre enheter och omgiven av skog. I kustbygden och Gräsö skärgård är åkrarna små och insprängda i ett kuperat landskap med morän och hållmarker.

Området har sedan förhistorisk tid varit dynamiskt och expansivt på grund av sitt läge och sina naturförutsättningar. Regionen är mycket välkänd för sina många och värdefulla fornlämningar, till exempel i Vendel- och Alundaområdet.

I den södra delen av länet och trakten kring Mälaren finns stora bondgårdar, slott och herrgårdar som markerar jordägarnas sociala status. De ståtliga slotten och herrgårdarna är ett resultat av adelns ekonomiska maktställning och uppförda enligt då rådande stilideal i Europa.

Järnhanteringens storhetstid i Uppland gör sig påmind på flera platser, inte minst med de storslagna bruksmiljöer som växte fram här under 1600- och 1700-talen. De många vallonbruk som finns i norduppland speglar järnets storhetstid. De är idag viktiga kulturarv och kulturella centra som lockar många besökare.

Det linneanska arvet utgör en viktig del av den vetenskapliga kulturen i området. Carl von Linnés historia finns bevarad i fysiska platser, hus, trädgårdar och exkursionsleder, välkända och uppskattade besöksmål. Folkmusiktraditionen är levande och flera

folkmusikevenemang och spelmansstämmor arrangeras årligen. Det lokala musiklivet är starkt i områdets kommuner, inte minst när det gäller körverksamhet. Uppsala erbjuder områdets största och mest attraktiva kulturutbud, vilket många invånare från områdets övriga kommuner gärna tar del av.

Näringsliv, utbildning och arbete:

Med de större tätorterna inräknade finns i området ett diversifierat näringsliv, med teknik- och kunskapsintensiva företag inom gruv-, stål-, skog, energi- och bioteknik-områdena. Här finns Uppsala Universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet samt närhet till universitet, högskolor och institut i Stockholm, Gävle och andra tätorter i Mälardalen. Sammantaget har såväl näringsliv som universitet och offentlig förvaltning goda nätverk både nationellt och internationellt. Närhet till landets största internationella flygplats ger bra förutsättningar för utveckling av näringsverksamheter och service. Tillsammans utgör detta viktiga resurser för bygdernas utveckling.

Inom Upplandsbygd är offentlig sektor en viktig arbetsgivare inom vård och utbildningsområdet. De areella näringarna – jord- och skogsbruk – är också viktiga för sysselsättningen, liksom byggföretag, entreprenadföretag och företag som erbjuder olika typer av företagstjänster.

De södra delarna av Upplandsbygd kännetecknas av större lantbruksföretag med inriktning mot växtodling, och en stor andel landsbygdsbor vid sidan av flera tätorter. Invånarnas utbildningsnivå är generellt sett högre här än i de västra och nordliga delarna.

I de västra och nordliga delarna finns en mångfald av mindre orter med industriproduktion. Lantbruksföretagen är mindre och inriktade på animalieproduktion, ofta med skogsbruk och entreprenaduppdrag som kompletterande verksamheter. I kustområdet spirar en utveckling av företagande riktat mot besöksnäringen.

Småföretagen har stor betydelse för tillgången till arbete och service och för att möjliggöra lokalsamhällets framväxt och utveckling, de skapar förutsättningar för en levande och livskraftig landsbygd. Sedan några år tillbaka har man kunnat se en försiktig ökning av antalet lokala mathantverkare och producenter av närproducerade produkter.

Befolkningsstruktur och befolkningsförändring:

Hela området kännetecknas av inflyttning, särskilt i de sydliga delarna. Här finns goda pendlingsmöjligheter till Uppsala och Stockholm. Demografin skiljer sig högst betydligt mellan tätorter och omland: med fler äldre på landsbygden och i de västra och norra

delarna av området. Befolkningen minskar i de perifera områdena. I de södra delarna finns det betydligt fler invånare med utomnordisk bakgrund.

Service och infrastruktur:

Det finns generellt sett ett bra vägnät i området och god tillgång till el, vatten och avlopp.

Det finns en tydlig klyfta mellan landsbygden och tätorterna när det gäller tillgång till digital infrastruktur. Länsstyrelsen i Uppsala län har haft vissa resurser för utbyggnad av bredband på landsbygden, men utnyttjandet har hittills varit lågt. Inom det kommande landsbygdsprogrammet kommer Länsstyrelsen Uppsala län ha större resurser för att stödja bredbandsutbyggnad. Det kommer att finnas behov att stötta lokala förstudier kring bredband inom Lokalt ledd utveckling

I delar av området minskar landsbygdsbefolkning och samhällsservice. Uppfattningen inom Upplandsbygd är att tätortsnära landsbygd och små orter i stadens närhet missgynnas i samhällsplaneringen. Det kan gälla busslinjenätet, nybyggnationer och sophämtning, men också om sådant som remissförfaranden. Dessa områden blir ofta pendlarområden där engagemanget och den lokala identiteten försvagas. På många håll avvecklas den lokala servicen, vilket kan leda till att bygdegemenskapen minskar.

Identitet:

Området kännetecknas som helhet av en mångfald av olika identiteter snarare än en sammanhållen uppländsk identitet.

I Uppsala, Knivsta och Sigtuna identifierar man sig ofta utifrån eller i relation till centralorten, men även i viss mån till den närmaste tätorten och som en medlem av en bygd. I Östhammars kommun ser situationen lite annorlunda, med många mindre och ganska starka tätorter som i viss mån vuxit fram som "kompletta orter" i god samkonkurrens med övriga orter. Avsaknaden av en stor centralort används som ett motiv för att lyfta upp det särskilda i det lokala: i en social och kulturell dimension och i ett naturressurssammanhang. Mångfalden människor med olika bakgrund är starkt begränsad på landsbygden i jämförelse med områdets tätorter.

Engagemang i t ex idrottsrörelsen eller i kulturföreningar är ofta identitetsskapande och utvecklar en känsla för den egna bygden. Idrotten är dessutom ofta organiserad på en regional nivå, vilket bidrar till att vidga känslan av gemensam identitet.

Föreningar:

Området har ett brett utbud av föreningar. Befolkningen på landsbygden och i de mindre tätorterna har ofta ett större engagemang i föreningslivet än de som är bosatta i de

större orterna. De ideella föreningarnas verksamhet har en viktig roll i att skapa en rik fritid.

I några kommuner har de ideella föreningarna organiserat sig i Föreningsråd för att tillsammans kunna framföra föreningslivets synpunkter bl.a. på hur kommunen planerar och använder olika offentliga anläggningar. Det förbättrar möjligheterna att utbyta erfarenheter och ordna föreningsgemensamma arrangemang, samt möjlighet att samverka kring befintliga mötesplatser och resurser.

Angränsande utvecklingsområden:

Detta får vi komplettera när vi vet vilka områden som blir godkända, samt vad de kommer att heta och eventuella samverkansmöjligheter/överlappningar med fiskefonden.

4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter

Satsningar på landsbygdsutveckling har inte kunnat förhindra att Upplandsbygds landsbygd och lokalsamhälleas sårbarhet ökat över tid. De mer perifera delarna av landsbygden förmår inte locka till sig unga människor, trots den stora bristen på bostäder och de höga bostadspriserna i Uppsala och Stockholms randområden. Landsbygdsbefolkningen blir äldre och serviceutbudet har minskat.

Utvecklingen är olycklig med tanke på de globala hållbarhetsutmaningarna där landsbygden kan bidra med nya, innovativa lösningar. Den stora potentialen ligger i att öka samspelet mellan land och stad och hitta nya, lokala lösningar för att sluta kretslopp, ersätta fossila bränslen och hantera sociala utmaningar. Utmaningen är att skapa en levande landsbygd som ger både unga och äldre med olika etniskt ursprung tillgång till utvecklande arbetsuppgifter, väsentlig samhällsservice och en meningsfull fritid.

Närheten till en stor marknad med medvetna och köpstarka konsumenter, de goda förutsättningarna för jord- och skogsbruk samt höga natur- och kulturvärden i området skapar möjligheter för en stark utveckling. Det gör även närheten till flera viktiga kunskapscentrum; regionens universitet, högskolor och forskningsinstitut, stråken med väl utbyggda kollektiva transporter och närheten till en internationell flygplats. En mobilisering av dessa resurser kan bidra till väsentliga förändringar och förbättringar för Upplandsbygd.

Grundläggande förutsättningar för landsbygdsutveckling är ett utvecklat och rikt föreningsliv, ett livskraftigt företagande och areella näringar som ger arbetstillfällen och en tydlig offentlig uppbackning och service till dessa sektorer. I en nyligen genomförd

studie i Uppsala kommun ger lokalbefolkningen på elva orter tydliga signaler om att avsaknaden av dialog med kommunen är ett hinder för att kunna ta initiativ och hitta nya vägar för utveckling, både för företag och föreningar. En viktig del i utvecklingsarbetet är därför att stimulera ett närmare samspel mellan dessa tre sektorer.

SWOT-underlagen från de sju stormötena, LAG- och partnerskapsmötena har tematiserats in i fyra olika områden¹ och ligger till grund för fyra tematiska insatsområden inom Upplandsbygd:

- Företagande och arbetstillfällen
- Samspel mellan land och stad
- Ungdomar
- Utvecklande bygder

Nedan beskrivs behov och utvecklingsmöjligheter för insatsområdena med utgångspunkt från SWOT-resultatet.

Företagande och arbetstillfällen

Lokalt ledd utveckling och Leadermetoden bygger på samverkan mellan olika aktörer. Det gäller på såväl lokal som på regional nivå, men också i strukturellt avseende. Därför bör Upplandsbygd och projekten inom Leader göra möjligt för näringslivet, det civila samhället och det offentliga att tillsammans hitta lösningar för landsbygden. Detta kommer att medföra positiva effekter på arbetsmarknaden och på antalet sysselsatta på landsbygden. Det finns behov av fler sociala företag på landsbygden, behov av kompetensutveckling och nya samarbetslösningar.

Bristen på lokalt finansiellt kapital kan vara ett hinder för utvecklingen av det småskaliga företagandet på landsbygden. Därför är det viktigt att stödja initiativ som syftar till att förbättra tillgången på kapital, kanske i nya organisatoriska former.

Det ökade intresset för lokal livsmedelsproduktion för med sig behov av utvecklad marknadsföring, nya distributionskanaler, utbildningsmöjligheter och samverkan mellan producenter.

Behoven av kompetensutveckling är en faktor av stor betydelse i området. Nya tekniker, metoder, produktionssätt, organisationsformer och andra nya angreppssätt kommer i allt snabbare takt. Det finns behov av att kunskapsintensifiera området för att möjliggöra innovativa lösningar som uppkommer i takt med att man lär mer.

---

¹ Se bilaga 2

Det finns behov av:

- förbättrad dialog mellan företag och kommunerna samt bättre kompetens om upphandling för småföretag i dialog med offentlig sektor.
- utvecklad kommunikation och fler samarbeten mellan områdets universitet och landsbygdens företagare.
- att gamla och nya företagarnätverk går från nätverk till verkstad så att de blir till konkret nytta och starkare och bidrar till mer konkurrenskraftiga företag.
- nya vägar för samverkan mellan tätort och landsbygd kring t ex kapital, livsmedel och energi, ett samverkansintresse som berör ideell, privat och offentlig sektor.
- nya metoder för effektiv samverkan mellan företagare och föreningsliv samt metoder som underlättar generationsskiften/ägarbyten inom företagande och föreningar.
- att engagera och möjliggöra för nysvenskar att inkluderas, bosätta sig och sysselsättas i landsbygdens företag och näringar.
- nya lösningar för samhällsservice genom samarbete mellan företagare, offentliga sektorn och ideella sektorn.
- nya företagsformer som kan utgöra grogrund för samverkan och utveckling.
- klimatsmarta distributionslösningar för att skapa fler avsättningsplatser för småskaliga (livsmedels-) företag. Genom samverkan kan detta även öppna upp för samverkan över gränser.
- innovativa projekt kring lokal livsmedelsförsörjning och uthålligt brukande av jordbruksmark, betesmark och äng.
- Kompetensutveckling kring lokala energisystem.

Grundläggande infrastruktur i form av kommunikationer och god servicenivå är en förutsättning för att landsbygden ska leva och utvecklas. En viktig del i ett sådant arbete är att underlätta befolkningens mobilitet och skapa förutsättningar för innovativa lösningar för lokala kommunikationer.

Det finns behov av:

- effektivare arbets-/studie-/fritidspendling
- sociala lösningar för ökad rörlighet inom, till och från landsbygden
- nyskapande lösningar för företagens transporter

Samspel mellan land och stad

Ett hållbart samhällsbygge behöver ett fungerande samspel mellan land och stad. Utbytet mellan landet och staden, i form av exempelvis idéer, människor, fysiska resurser, kapital och energi pågår dagligen. Men resursflödet är inte jämligt, det flödar mer resurser till staden än tillbaka. Det betyder en koncentration av människor och ekonomisk verksamhet till staden.

Vid övergången till ett hållbart samhälle är stadens samverkan med landsbygden, dess kultur, kunskap, tradition och naturresurser en förutsättning. Staden är beroende av landsbygden, landsbygden är beroende av staden.

Flera av de åtgärder som stärker ett samhälles resiliens (förmåga att buffra mot förändringar), självförsörjningsgrad och hållbarhet, tycks skraddarsyddas för den lokala nivån.

I den stadsnära landsbygden är det lättare att se och realisera detta samspel. Man kan där erbjuda kreativa synergieffekter mellan stad och land, där nya idéer för mångfunktionalitet prövas och där nya företag startas tack vare närheten mellan stadsbor och landsbygdsbor och då med fokus på miljömässig och social hållbarhet.

För de landsbygdsområden som ligger längre från staden är det ovanligt att de mindre samhällena upplevs som "kompleta orter". Målet bör vara att man även på de mindre orterna kan få den offentliga och privata service man behöver. Viktigt är också ett föreningsliv som erbjuder möjlighet till samvaro och engagemang. Även här behöver utbytet med staden, av människor, av resurser, kulturellt och socialt, vara i balans.

För att skapa social hållbarhet måste området erbjuda miljöer där alla känner sig inkluderade och där samhället tar tillvara olika kompetenser och erfarenheter. Genom att främja samverkan mellan olika individer, föreningar och företag kan nya idéer som ger en positiv utveckling fångas upp.

Behov att fokusera på:

- Kreativa, hållbara synergieffekter mellan stad och landsbygd.
- Ökad självförsörjningsgrad avseende livsmedel, energi och material på såväl lokal som regional nivå.
- Lösningar som förbättrar kommunikation och mobilitet.
- Aktiviteter där allmänheten, men speciellt unga människor, opinionsbildare och politiker, fördjupar kunskaperna om det naturliga systemets (brist på) uthållighet med nuvarande tendenser och planer.
- Ett rikt föreningsliv som utvecklar människorna och bygden.

Ungdomar

Ungdomsområdet handlar om inflytande, meningsfullhet och engagemang. Det är alltid viktigt och ofta mycket stimulerande för organisationer/föreningar som arbetar med lokal utveckling och gemenskap att ha ett aktivt ungdomsperspektiv. Det är mycket viktigt att man i arbetet med unga har en öppenhet för *ungas* intresse och önskemål om organiseringsformer. Man bör därför söka organisationsformer som överbryggat de hinder eller det motstånd som unga känner inför att ansluta sig till ett föreningsliv som de inte upplever sig vara representerade av eller känner till. Det är av stor vikt att organisationer som kan skapa socialt engagemang, sammanhållning på små orter och aktiviteter för fritidssysselsättning inkluderas i detta arbete.

Fler unga behöver få eget ansvar att kunna driva egna projekt; för att få självförtroende, växa som personer och att bli en naturlig del av samhället. Unga vuxnas möjlighet till att etablera sig på landsbygden är ofta kopplad till möjligheten att få tillgång till arbete och försörjning. En möjlighet är att omvandla tidigare fritidsintressen till näringsverksamhet, men för att göra detta krävs resurser i form av kompetens och kapital.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att alla unga inte ser sin framtid i eget företagande, utan föredrar att arbeta som anställda inom en redan etablerad verksamhet.

Inom den privata och ideella sektorn finns det redan etablerade organisationer som önskar förnyring och vill inkludera fler unga i sin verksamhet. Dessa organisationer utgör viktiga aktörer för att skapa plats för unga i bygden. De kan exempelvis bli projektägare och bärare av nya ungdomsverksamheter i området.

Här finns behov av:

- ett jämställdhetsperspektiv i lokal utveckling för att öka chansen att fler unga ska känna sig sedda och uppleva att de kan uttrycka sin egen identitet
- projekt där unga får ta ett större ansvar och möjlighet att engagera sig i befintliga föreningar, utveckla inkluderande organisationsformer
- goda fritidsaktiviteter som inkluderar unga personer som befinner sig utanför, på väg ut eller på väg in i lokalsamhället, exempelvis nysvenskar och socialt utsatta grupper eller individer
- hälsofrämjande åtgärder för landsbygdens unga
- mötesplatser och former för utbyte mellan unga och äldre

Utvecklande bygder

Ett av de första stegen för en Lokalt ledd utveckling handlar om att bygga upp lokalsamhällets kapacitet och resurser för att kunna ta initiativ. Det handlar ofta om att försöka ta fram en tänkbar önskad framtid för bygden. Det kan också handla om att det ska vara enkelt att hitta vägarna för att förverkliga idéer. En hållbar landsbygd skulle

kunna kallas en bo- och verka-landsbygd. Det finns ett stort behov av ortsutveckling där såväl småorterna som dess omland behöver känna att de är ”kompleta” och erbjuder det man behöver för att leva ett gott liv.

Ett mer resursbevarande samhälle fordrar högre grad av samverkan lokalt, något som underlättas om det finns en känsla av gemenskap och sociala sammanhang – att människor bryr sig om varandra och känner för sitt lokalsamhälle.

Inflyttning av personer med kompetens, erfarenhet och idéer från andra kulturer kan bidra till att nya affärsmöjligheter synliggörs. Här finns ett behov av att bygga nya nätverk för att engagera stadsbor och nysvenskar i landsbygdsutvecklingsarbetet, samt ett behov av att bygga nya eller öppna upp befintliga nätverk. I det arbetet är det befintliga föreningslivet en viktig resurs.

Frånvaro av samhällsservice på landsbygden försämrar och försvårar vardagen för de som bor där. Det finns ett behov av mötesplatser och träffpunkter. Dessa kan beskrivas som ”servicelösningar/servicepunkter” och ger landsbygden en näringslivsattraktivitet - särskilt om det även finns mötesplatser i form av exempelvis företagshotell.

Verksamhetslokaler ger liv och rörelse i området och skapar gemenskap. Det ger också möjlighet till arbetstillfällen i bygden och bidrar till spännande synergieffekter med stadens arbetsmarknad.

Detta kan bidra till att området får en bredare palett av kultur, lärande och turism som är inkluderande för bygden och även möjliggöra för projekt som har estetiska värden för att skapa en attraktiv, välkomnande miljö. En viktig förutsättning för en levande landsbygd är att det finns en bra infrastruktur i form av exempelvis vägar för digital struktur/kommunikation. Tillgången till bredband är av stor betydelse.

För en hållbar samhällsutveckling är det viktigt att erbjuda en bra miljö med unika och tillgängliga natur- och kulturvärden för människor i alla åldrar. Att få ta del av och vara delaktig i att skapa kultur är en viktig faktor för att främja kreativitet och nyskapande.

Det finns inom området ett behov av:

- att stärka ideella föreningar med lokala ledare och lokala föreningar som utvecklar sitt ledarskap och skapar ett mer professionellt föreningsarbete.
- engagemang, inklusion och samverkan på landsbygden.
- insatser som är generationsöverskridande och tillvaratar kompetenser som baserar sig på etablerad erfarenhet, ungdomlig entusiasm, ny teknik och lokala och eller globala behov.
- sociala och kulturella mötesplatser där människor kan utbyta idéer, inspireras och känna samhörighet.
- att utveckla attraktiva livsmiljöer med goda estetiska värden.
- lokala initiativ till bredbandsföreningar genom förstudier.

5. På vilket sätt är strategin innovativ?

Först och främst är strategin innovativ då allt vi gör ska leda till hållbarare bygder i de tre dimensionerna ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Vi knyter därigenom starkt an till EU 2020:s mål om smart och hållbar tillväxt för alla, men vi bryter ner det så att det blir begripligt på vår nivå, för våra projektägare.

Förhållningssättet till arbetet kännetecknas av tre saker:

- Att allt vi gör ses som en del i ett strukturellt, socialt och ekonomiskt innovationssystem, en plattform för affärsmässiga och sociala innovationer.
- Att vi alltid söker projekt som möjliggör en ”multiplikatoreffekt” så att de kan växlas upp, antingen genom synergier med andra finansieringskällor (t ex privata eller via social- eller regionalfond) så att de har förutsättningar att växa över tid, eller att de kan överföras till andra platser.
- Att vi så långt som möjligt aktivt söker koppla projekt och universitet för att stärka projektens och universitetens förmåga att aktivt bidra till utvecklingen i vårt område.

Projekten bör uppfylla minst ett av nedanstående kriterier:

- Introducera en ny produkt, process, metod eller organisationsform
- Modernisera och hitta nya angreppssätt på befintliga lösningar
- Hitta nya lösningar på landsbygdens utmaningar
- Hitta nya synergieffekter mellan landsbygd och stad
- Utveckla nya metoder som skapar bättre hållbara förutsättningar på landsbygden

Utöver detta inkluderas även följande utmaningar från EU 2020 som ska beaktas:

- Smart tillväxt - utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation
- Hållbar tillväxt - främja en mer resurseffektiv, grönare och mer konkurrenskraftig ekonomi
- Inkluderande tillväxt (tillväxt för alla) - stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning

Man kan även se arbetet med projekten som att de via kansli och LAG växlas upp i en ”innovationsverkstad”.

6. Vision

Upplandsbygd är hållbar, levande och attraktiv år 2022.

Strategin ska bidra till att affärsmöjligheter och strukturer utvecklas genom samverkan och ett ökat samspel mellan landsbygd och stad. En hållbar utveckling ska främjas och unga och äldre ska få tillgång till utvecklande arbetsuppgifter, väsentlig samhällsservice och en meningsfull fritid.

Med kreativ samverkan går det att skapa nya, intressanta jobb och stimulerande boendemiljöer på landsbygden. Att motverka nuvarande trend där servicen på landsbygden sviktar, medelåldern ökar och arbetstillfällena blir färre blir mycket viktigt. Genom att tätare koppla landsbygdens resurser till varandra ökar också förutsättningarna för att kunna sluta kretsloppen och stärka arbetet för en hållbar utveckling.

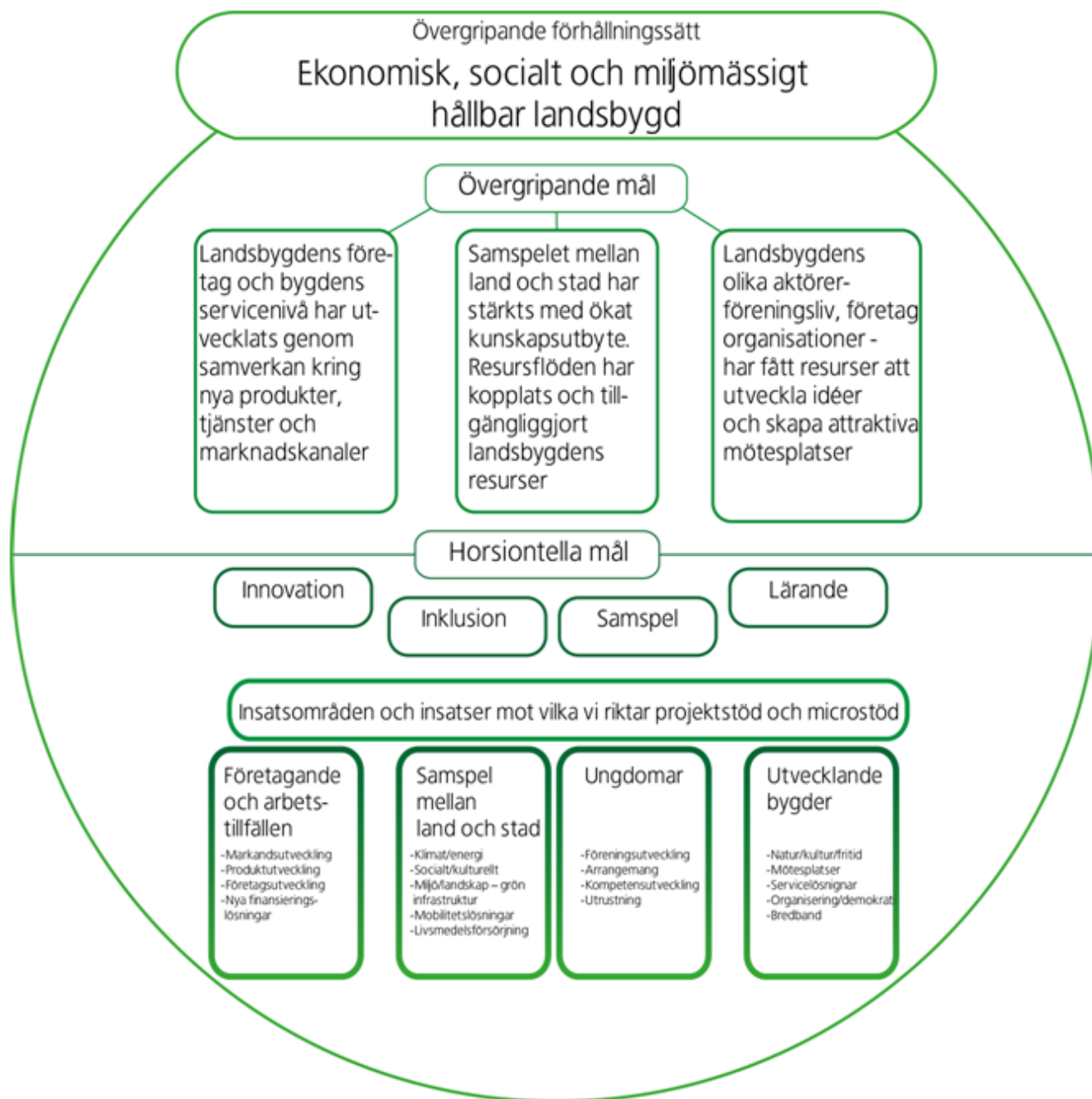
Visionen ska uppnås genom att arbetet i godkända projekt ska kännetecknas av engagemang, hållbarhet och innovation.

Med **engagemang** menar vi att bred lokal delaktighet alltid ska beaktas som en tydlig del av projektens organisation, att arbetet ska vara förankrat bland de som arbetet berör och att det måste finnas en tydlig vilja och ett tydligt driv inom projektet.

Med **hållbarhet** menar vi att projekten medvetet strävar mot såväl ekonomisk, social som miljömässig hållbarhet. Med det avses att det ska vara rimliga kostnader i förhållande till resultaten samt att projekten tidigt identifierar hur verksamhetens resultat kan få en bärkraft efter projekttiden, och kan bli bestående i en väl underbyggd organisation.

Med **innovation** menar vi att projekten prövar idéer som är nya för den plats där de verkar, antingen till inriktning eller arbetssätt. Innovationer startar ofta i lokala miljöer och lokala sammanhang, och uppstår genom oväntade kombinationer. Innovationer innebär dock alltid risktagande, och de resurser som Upplandsbygd förmedlar ska kunna ses som möjligheten att pröva idéer som annars inte kommit till stånd.

7. Insatsområden, mål och urvalskriterier

Figur 1: Beskriver relationerna mellan strategins förhållningssätt, mål och insatsområden

7.1 Övergripande mål för området.

De övergripande målen blir styrande för valet av insatsområden, eftersom de pekar ut en riktning. Målen uttrycker en önskan om att nå en ekonomiskt synlig, fysiskt påtaglig och socialt upplevd förbättring av området.

De övergripande målen utgår från SWOT-analysen, de kommunala och regionala översiktsplanerna samt målen för EU 2020.

Övergripande mål

Landsbygdens företag och bygdens servicenivå har utvecklats genom samverkan kring nya produkter, tjänster och marknadskanaler

Samspelet mellan land och stad har stärkts med ökat kunskapsutbyte. Resursflöden har kopplats och tillgängliggjort landsbygdens resurser

Landsbygdens olika aktörer, föreningsliv, företag, organisationer – har fått resurser att utveckla idéer och skapa attraktiva mötesplatser

Samverkan och samspel skapar förutsättningar för en utveckling som kan ge fler företag, fler arbetstillfällen, nya servicelösningar, bättre integration och ett bättre resursutbyte mellan landsbygd och stad, det vill säga skapar förutsättningar för att åstadkomma en hållbar utveckling och samtidigt göra landsbygden mer attraktiv.

Horisontella mål

De horisontella målen tar sikte på ett starkare lokalt utvecklingsarbete. De ska ses som viktiga förhållningssätt som kan utgöra kraftfulla verktyg för att nå längre än man annars skulle ha gjort.

Övergripande horisontella mål för hela strategin	Indikatorer (fylls i efter strategin godkänts)
Innovation	Kompletteras
Inklusion	Kompletteras
Samspel	Kompletteras
Lärande	Kompletteras
Hållbarhet	Kompletteras

Innovation:

Innovation handlar om att se med nya ögon på såväl problem som möjligheter. Det kan resultera i projekt som utforskar nya metoder som kan leda till mer långsiktiga och hållbara lösningar. Innovation kan alltså, i det lokala sammanhanget eller på platsen, omfatta nya tjänster, nya produkter och nya metoder. Innovation behöver inte innebära forskning och utveckling eller ny teknik på hög nivå.

Inklusion:

Ett inkluderande arbetssätt innebär att alla invånare, oavsett kön, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsidentitet eller uttryck, sexuell läggning eller ålder, ska ha samma möjligheter att få inflytande och få tillgång till tillväxtresurser, det vill säga kan medverka och bidra på sina egna villkor i det lokala tillväxtarbetet. Landsbygden behöver alla sina invånare. Det är viktigt att se människors olikheter som en tillgång, och som ett verktyg för att effektivisera arbetet för en hållbar tillväxt för alla grupper. För att öka konkurrenskraften tjänar bygder på att ta till vara hela befolkningens innovationsförmåga och entreprenörskap. Ökad inklusion förbättrar företags och organisationers innovationsförmåga. En medveten, synliggjord och ajourhållen strategi för hur inklusion ska främjas och tas till vara i ska finnas i varje projekt - men också genomsyra kansliets och LAG:s arbete. Ett tydligare perspektiv på inklusion gällande jämställdhet specifikt finns i strategins avsnitt 10.3.

Samspel:

Samspel är en ständigt pågående process och en bra förutsättning för att bygga möten och relationer mellan människor. Människors liv och erfarenheter av det egna livet skapas i samspel med omgivningen, och speciellt tillsammans med andra människor. Samspel kan ske i många olika sammanhang och miljöer. Samspel bygger på kriteriet att någon form av aktivitet överskrider gränser inom eller mellan organisationer.

När den gränsöverskridande aktiviteten ska ske behövs en *samordning* som beskriver vad, hur, när och varför detta ska ske. Det fungerar när både strukturer och processer är på plats. Det behövs någon som utför aktiviteten tillsammans med någon på andra sidan gränsen, några som *samarbetar*. Samspel är resultatet av samordning och samarbete.

Lärande:

Ett aktivt, lärande förhållningssätt ska tillämpas i de externa projekten men också internt i organisationen. Lärande handlar om att ifrågasätta traditionella mönster och därigenom börja tänka och arbeta på ett nytt sätt. Lärande handlar om att göra nya

erfarenheter, utbyta erfarenheter och att strukturera och reflektera över dessa. Lärande skapas i samspel mellan människor, miljö och situation.

Hållbarhet:

Ett aktivt förhållningssätt till hållbarhetsfrågan ska råda i organisationen. Allt från det övergripande förhållningssättet till praktiska projektbeslut skall beakta hållbarhetsaspekten, se avsnitt 7.3 samt 7.4

7.2 Insatsområden

Upplandsbygd har valt att i sitt arbete med Leader prioritera fyra insatsområden:

1. Företagande och arbetstillfällen
2. Samspel mellan land och stad
3. Ungdomar
4. Utvecklande bygder

Insatsområdena beskrivs närmare under 4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter. Nedan sammanfattas tänkta utvecklingsinsatser, samverkansparter och vilka fonder som är aktuella.

1. Företagande och arbetstillfällen:

Målgrupp: Landsbygdsföretagare, näringslivsansvariga på kommunerna, ekonomiska föreningar, universiteten, branschorganisationer, regionala aktörer

Fonder: Landsbygdsfonden och Regionalfonden

I en region med stora möjligheter till utvecklat näringsliv och en stor marknad för avsättning av produkter och tjänster är detta ett insatsområde med stor potential, särskilt med Europa 2020 som starkt vägledande dokument. Strukturförändringar behövs, men kan vara svåra att åstadkomma för små företag som inte har egna utvecklingsresurser. Framför allt gäller detta det lokala näringslivet utanför de stora tätorterna, vilka förutom konjunktursvängningar även behöver hantera utmaningar som begränsad tillgång på rätt kompetens, transportavstånd, pensionsavgångar och ägare/generationsskiften.

Att fokusera på nytta som uppkommer genom samarbete mellan olika aktörer, t.ex. företag, forskningsinstitutioner, föreningar och näringslivsfrämjande organisationer, är av stor betydelse.

Innovativa företagsformer, produkter och metoder kan öka landsbygdsföretagens konkurrenskraft, ge fler arbetstillfällen och även skapa möjligheter att inkludera människor som tidigare marginaliserats. Kooperativa företagsformer bör t.ex. lyftas som möjlighet för unga och nya entreprenörer, men även att arbeta med insatser för

befintliga företag och unga i behov av sysselsättning. Här finns möjligheter till samverkan med arbetsmarknadens offentliga aktörer, ideell sektor och näringslivet som kan bidra till ett ökat antal arbetstillfällen för unga.

Viktigt här är också tillgång till kapital, mötesplatser och bra infrastruktur. Satsningar i företagande inkluderar på ett självklart sätt bygdens invånare genom samarbeten och informationsspridning.

2. Samspel mellan land och stad:

Målgrupp: Samhällsföreningar, omställningsinitiativ, kommunerna, landsbygdens organisationer, regionala aktörer, bygderörelser, universiteten

Fonder: Landsbygdsfonden

En hållbar tillväxt är en viktig del i de nationella, regionala och kommunala planerna. EU 2020 har det som en central prioritering och det finns goda förutsättningar att skapa innovativa lösningar, speciellt i samverkan med universiteten och näringslivet.

Med en strategi som omfattar projekt som involverar det offentliga, ideella föreningar och/eller företag i såväl tätort/stad som landsbygd tror vi oss kunna säkra långsiktiga effekter av insatserna. Nyttan ska alltid i första hand tillfalla landsbygden, kanske framför allt i form av det flöde som blir de långsiktiga resultaten av projekten.

Varje bygd har sin egen skala och sin egen plats i ett stad/land perspektiv. Vi kommer inom insatsområdet att bjuda in till projekt som verkar för att de småorter som finns i området kan arbeta mot sina respektive omland, men också till projekt som hjälper den lilla orten att knyta an till större tätorter och/eller städer med erbjudanden om nya produkter och tjänster. Att söka innovativa och hållbara lösningar för energi- och livsmedelsförsörjning, avfallshantering, kulturaktiviteter med mera kommer att vara viktiga strävanden.

3. Ungdomar:

Målgrupp: Fritidsverksamheter, elever och lärare vid skolor, studenter vid det två universiteten, föreningar, kommunala ungdomsnämnder, idrottsrörelsens föreningar, ungdomsförbund, arbetsförmedlingen, sociala myndigheter, studieförbund

Fonder: Landsbygdsfonden och Socialfonden

Centralt för bygdernas långsiktiga överlevnad är att unga människor känner sig inkluderade eller har möjlighet att på egen hand etablera en meningsfull tillvaro. De väljer annars att flytta till urbana centrum. Utan ett aktivt förnyingsarbete och ungdomsinkludering uppkommer problem med en åldrande befolkning.

Viktigt att påpeka att det är de unga själva som är bäst lämpade att identifiera vad som kan skapa attraktionskraft och mening för en ung identitet på landsbygden.

En meningsfull tillvaro formas genom att unga inkluderas i det lokala utvecklingsarbetet och genom att olika aktörer får stöd i hur de arbetar med och för unga.

Upplandsbygds tidigare ungdomsarbete har varit mycket lyckosamt. Många ungdomar som genomfört checkprojekt har fått värdefulla erfarenheter och kunskaper, känt stolthet över sin del i den lokala utvecklingen och har bidragit till en förnyring och vitalisering av föreningslivet. Det här har varit ett sätt att ge unga möjligheten att enkelt och snabbt förverkliga sina egna idéer kring bygdens behov. Denna verksamhet fortsätter, samtidigt som möjligheten att stötta och främja koncept där etablerade aktörer tar initiativ till samarbeten med unga kommer att utforskas.

Viljan att pröva nya idéer och ifrågasätta traditionella metoder kan vara mycket starka drivkrafter för en ny generation. Unga är dock ingen homogen grupp och det krävs därför att ungdomsarbetet anpassas efter de behov som olika ungdomar ger uttryck för, om det så rör sig om arbetstillfällen, fritidssysselsättning, företagande eller inkludering i lokalt beslutsfattande. Här finns starkt vägledande principer i Inkluderande och smart tillväxt enligt Europa 2020.

Baserat på formen för och drivkraften bakom ungdomarnas engagemang finns ett behov av att rikta ungdomsarbetet mot fyra målgrupper:

- En grupp med fokus på ungas fritidsaktiviteter skapade för och av unga, utifrån deras behov ur ett lokalt perspektiv.
- En grupp med fokus på ungas entreprenörskap, företagande och entreprenöriella nätverk.
- En grupp med aktörer som vill arbeta med förnyring och förnyelse av sina organisationer, där unga inkluderas i förändringsarbetet och där syftet ska vara att skapa arbetstillfällen för unga.
- En grupp med aktörer som vill verka för förbättrad hälsa och ökad inkludering av unga.

4. Utvecklande bygder:

Målgrupp: Föreningar, fritidsverksamheter, landsbygdens företag, kommunala nämnder, idrottsrörelsens föreningar, byarörelsen

Fonder: Landsbygdsfonden

Inkluderande och smart tillväxt innebär enligt Europa 2020 att arbeta med civilsamhällets roll i det samhällskontrakt som nu omförhandlas. Nya riktningar och annorlunda principer mejslas fram för det civila samhällets roll och betydelse. Hållbar landsbygdsutveckling kan ses som en utveckling som stärker landsbygdens förmåga att vidmakthålla sig själv miljömässigt, socialt och ekonomiskt. Landsbygdens kapacitet för

att ta initiativ behöver stärkas. Behoven är särskilt stora vad gäller kapaciteten att skapa nya servicelösningar och ett intressant och inkluderande kultur- och fritidsutbud.

Mångfalden av människor med olika bakgrund är begränsad på landsbygden i jämförelse med områdets tätorter. Aktiviteter som kan bidra till att människor med ny kompetens, nya idéer och erfarenheter från andra kulturer flyttar in stärker utvecklingskapaciteten.

En stark förankring i bygden och stort engagemang för bygdens fortlevnad är en viktig tillgång för att utveckla en levande och inkluderande landsbygd. Ett rikt föreningsliv kan lämna väsentliga bidrag. Det finns också tydliga behov av en utvecklad digital infrastruktur – bredband.

7.3 Handlingsplan:

Upplandsbygd kommer att arbeta med tre fonder inom samma geografiska område enligt tabellen nedan. Fondernas användning inom de olika insatsområdena framgår av tabellen.

Socialfonden kommer att användas för att finansiera projekt som arbetar med marginaliserade ungdomars inklusion. Projekt som arbetar för ökad information, kunskapsöverföring och kompetensutveckling kring generationsväxlingar/ägarbyten kommer att finansieras inom regionalfonden.

	Företagande och arbetstillfällen	Samspel mellan land och stad	Ungdomar	Utvecklande bygder
Landsbygdsfonden	x	x	x	x
Regionalfonden	x			
Socialfonden			x	

Det är av stor vikt att man har ett övergripande förhållningssätt när det gäller fonsamverkan. LAG kommer att, i kontinuerlig dialog med andra aktörer med utvecklingsansvar, eftersträva att korsbefruktning uppstår i de satsningar som görs, så att LAG blir en aktiv part och kan befolka större satsningar i området med deltagare från landsbygden. LAG kommer att mobilisera kapacitet och resurser så att invånarna på ett naturligt sätt kan få möjlighet att delta i andra programs satsningar.

Kansliet ska vara väl insatt i de program som Upplandsbygd ansvarar för att driva, men också ha kunskap om andra stödformer såsom Central Balticprogrammet, EIP-Agri

Kreativa Europa, Erasmus+ och andra vägar till finansiering. Detta för att kunna lotsa vidare de goda idéer som inte passar in i programmen som Upplandsbygd ansvarar för.

Upplandsbygd kommer inte att ha något eget administrativt eller strategiskt arbete inom havs- och fiskerifonden (FOG). Upplandsbygd kommer i stället att samordna arbetet med FOG med Leader UROSS som kommer att ta hand om Östhammars kust i sitt FOG. Det kan också bli aktuellt med en sådan samverkan med det Leaderområdet som bildas där Upplandsbygd tidigare gränsat mot Norra Mälarstranden

Upplandsbygd kommer att arbeta aktivt för att etablera och stärka internationella samarbeten, särskilt inom Östersjöområdet, för att på så sätt bidra till att uppfylla Östersjöstrategins syften med hänvisning till den horisontella prioriteringen "Involve" som syftar till att stärka "Multi level governance".

Upplandsbygd ska i samverkan med kommunerna och andra offentliga aktörer i området undersöka om man kan skapa goda samverkanssynergier genom att driva större projekt. Kanske kan man tillsammans skapa projekt och dela upp projekt där kommunerna står för likviditet och föreningen står för arbetskraft och arbetsgivaransvar. Närheten till Uppsalas två universitet, men även andra universitet, institut och högskolor i regionen kan stärka olika samverkansprojekt. En viktig ambition kommer därför vara att försöka engagera både forskare och studenter i projekten.

För alla insatsområden och fonder bör möjlighet finnas att arbeta med mikrostödet. Det är av stor vikt att dessa stöd blir specifika och stöttar projekt med likartade aktiviteter så att de bidrar till att målen i strategin kan uppnås. Mikrostödsprojekten ska vara relevanta och effektiva, de bör vara initiala insatser för att uppmärksamma insatsområden där området har behov av utveckling. LAG bör under perioden undersöka om det behövs mikrostödet för någon speciell insats.

För alla insatsområden och fonder ska det finnas möjlighet att ge stöd till kompetensutveckling, både före, under och efter större projekt, i akt och mening att säkerställa projektens framgång. Genom kompetensutveckling kan projektägare bredda sina nätverk och hitta innovativa lösningar på sina problem. Det som i föregående program benämndes "affärsutveckling", det vill säga stöd till kluster av företagare som vill göra gemensamma punktinsatser eller fullskaliga projekt, gav goda effekter. Nätverkande och samarbete ska därför vara ledorden i alla idéer som godkänns av Upplandsbygd.

Samarbeten med andra Leaderområden i både Sverige och Europa har visat sig vara

givande. Samarbetsparter som har likartade utvecklingsbehov och förutsättningar behöver identifieras.

Samarbeten ska utgå från de tematiska insatsområdena i denna strategi och kommer att utkristallisera sig när den kommande programperioden har inletts och man tydligt kan se var det kan skapas goda och relevanta samarbeten. Stor vikt kommer att läggas vid att tydligt kommunicera dessa samarbeten och de effekter som väntas i området efter samarbetets slut.

Att ligga i framkant med att identifiera möjliga samarbetsområden, både tematiska och geografiska, kan bidra till långsiktiga utbyten som genererar mer nytta för Upplandsbygds utvecklingsområde. Men det kommer också vara viktigt att uppmuntra projektsamarbeten inom Upplandsbygds utvecklingsområde och fånga upp aktuella idéer.

Det kan ske genom att en matris med urvalskriterier och avstämningpunkter kring projektidéer, samt en enkel modul där man kan skicka in sina idéer publiceras på Upplandsbygds hemsida. Upplandsbygd ska ge återkoppling i rimlig tid, och i de fall idén inte passar undersöka om den sökande parten kan få hjälp någon annanstans.

En hållbar samhällsutveckling kräver att alla insatser som görs förhåller sig till de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna av sina projekt. Denna medvetenhet ska vara tydlig i projektansökningar och stämmas av kontinuerligt under projektens genomförande. För att säkerställa projektens möjligheter att bidra till en hållbar utveckling i sina respektive bygder ska även kansliets arbete och LAG:s beslutsfattande och uppföljningar utgå från och mobilisera kring ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

En ekonomisk, socialt och miljömässigt hållbar landsbygd kräver ett brett engagemang av regionala och lokala beslutsfattare, företagare, forskare, innovatörer och det civila samhällets organisationer och föreningar. Enskilda projekt måste kunna fogas in i ett större sammanhang. Det är här Upplandsbygds strategi, kontaktnät och vardagliga arbete ska kunna spela en roll.

Tilltänkta samarbetsparter för respektive insatsområde redovisas under punkt 7.2.

7.4 Urvalsprocess

Ett digert arbete där kansliet hjälper de sökande parterna att utveckla sina idéer kommer att föregå urvals- och beslutsprocessen. På hemsidan (entrésidan) ska det finnas en enkel modul för att skicka in idéer. Den ska vara en första ingång för de organisationer som vill göra en ansökan.

Kansliet ger sedan stöd för att utveckla idéerna till en formell ansökan. Projekten måste vara i överensstämmelse med grundläggande projektkrav. Det kan vara aktuellt att koppla in ytterligare samarbetsparter och kansliet kan lämna förslag med utgångspunkt från befintliga nätverk. Ansökan ska tydligt redogöra för hur projektet kopplar till strategins insatsområden och horisontella mål.

Processen i antal dagar (målsättning):

Dag 1. Deadline för ansökningar.

Kansliet begär eventuella kompletteringar.

Dag 5. Ansökningarna läggs ut på internwebben.

LAG läser noga igenom alla ansökningshandlingar.

LAG ställer frågor till projektet via kansliet.

Dag 12. Kansliet sammanställer LAG:s frågor och distribuerar till alla projektägare.

Dag 19. Projektägarnas svar läggs ut på internwebben.

Dag 24-25. Beredningsgruppen träffar projektägarna. (Beredningsgruppen består av LAG-ledamöter som i grupper om minst tre träffar de sökande vid ett tillfälle för att ställa frågor och skapa en bild av organisation och genomförandekapacitet.)

Dag 28. Beredningsgruppens beslutsförslag läggs ut på internwebben.

Dag 32. LAG-möte och projektbeslut.

Urvalsprocessen ska:

- vara icke-diskriminerande
- vara öppen och transparent
- vara objektiv
- präglas av ett jämställdhetsperspektiv
- leda till ett motiverat skriftligt beslut
- hålla vid en revision av ovanstående punkter

Beredningsgruppen som träffar de sökande/projektägarna ska fokusera på de "icke-mätbara" värden som projekten besitter och kan uppnå.

Beredningsgruppen bedömer och värderar följande faktorer utöver projekttiden som helhet och skriver sedan ett motiverat yttrande till LAG-gruppen där man värderat följande faktorer som kopplas till de övergripande målen:

- Målgruppsperspektiv med realistisk målbild (samspel)
- Förankring (inklusion)
- Tidsanvändning (innovation)
- Gott ledarskap (samspel, inklusion, lärande)
- Gott medarbetarskap (samspel, inklusion)
- Jämställdhet (inklusion)
- Resultatspridning och kunskapsöverföring (lärande)

LAG ska sedan vikta följande faktorer i ett poängsystem:

- Insatsen är innovativ och metodutvecklande
- Insatsen har en tydlig koppling till strategin
- Insatsen har tydlig positiv effekt på näringslivets förutsättningar och konkurrenskraft
- Insatsen främjar entreprenörskap och stimulerar bildandet av nya företag
- Insatsen fortsätter att generera mervärden även efter att insatsens finansiering avslutats
- Insatsen har möjlighet att bli permanent utan att vara beroende av projektmedel
- Insatsen har flera deltagande organisationer/föreningar och främjar samverkansklimatet
- Insatsen utvecklar metoder för att säkerställa den lokala kompetensen
- Insatsen främjar samverkan mellan offentlig, privat och ideell sektor samt forskning och utveckling
- Insatsen stimulerar till samverkan mellan stad och land
- Insatsen har tydliga inkluderande ansatser
- Insatsen kan på ett naturligt sätt växlas upp och ingå i fonsdsamverkande åtgärder

I besluten ska både Beredningsgruppens värdering och LAG:s poängsättning framgå, samt en tydlig motivering av beslutet med hänvisning till strategin.

7.5 Mål och urvalskriterier

Insatsområde 1 Företagande och arbetstillfällen

Företagande och möjligheter till arbetstillfällen är en huvudförutsättning för att skapa möjligheter för en verkande-landsbygd. Målsättningen inom detta område är att skapa hållbara näringslivsnätverk och öka möjligheterna till samarbete bland områdets aktörer. Därför främjas insatser med målen:

Fond	Mål	Indikatorer	Målvärde
Landsbygdsfonden	Företagare och aktörer samverkar för att utveckla nya marknader, produkter och/eller metoder för att stärka utvecklingen på landsbygden	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya produkter ⊙ Antal nya tjänster ⊙ Antal nya metoder 	
	Nya och befintliga företagsnätverk stärks genom ökat erfarenhetsutbyte, kunskapsöverföring och kompetens	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal personer som kompetensutvecklas ⊙ Antal nya företag i befintliga företagsnätverk 	
	Ungdomar har bättre förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden och vara delaktiga i samhällsutvecklingen	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal personer som kompetensutvecklats ⊙ Antal deltagare 	
	Nya arbetssätt har etablerats för en stark kapitalförsörjning till landsbygdens företag och föreningar	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya arbetssätt/metoder 	
	Landsbygdens aktörer samverkar för att utveckla nya lösningar på distribution och servicelösningar	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya metoder 	
	Fler sociala företag har startats och kunskapen om sociala företag har stärkts i området	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya sociala företag ⊙ Antal personer som kompetensutvecklats 	
Regionalfonden	Information om, kunskapsöverföring och kompetensutveckling kring generationsväxling/ägarbyten av företag på landsbygden har ökat i området	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter) ⊙ Antal företag och organisationer som får stöd ⊙ Antal aktiva mentorsskap 	

Insatsområde 2 Samspel mellan land och stad

Samspelet mellan land och stad är viktigt, dels resursmässigt med också i en kunskapsöverförande aspekt. Alla insatser och mål ska beakta hur man skulle kunna arbeta mer synergiskt mellan stad och land, även om själva insatsen utförs i utvecklingsområdet Upplandsbygd:

Fond	Mål	Indikatorer	Målvärde
Landsbygdssonden	Områdets självförsörjningsgrad, det vill säga den lokala försörjningen av livsmedel och energi, har ökat	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal personer som kompetensutvecklats ⊙ Antal metoder	
	Fler mikro- och småföretag har ställt om till ett hållbart företagande i samverkan och ser det som en konkurrensfördel	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal personer som kompetensutvecklats	
	Kunskapen om alternativa investeringskapital har ökat	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal personer som kompetensutvecklats ⊙ Antal nya bygdebolag	
	Ökad kunskap om metoder för lokala hållbara energilösningar	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya metoder ⊙ Antal personer som kompetensutvecklats	
	Det finns fler lösningar, produkter, tjänster och innovationer som underlättar/ökar intresset för en hållbar mobilitet	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya produkter ⊙ Antal nya tjänster	
	Det finns fler metoder som utvecklar ekosystemtjänsten pollinering	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya metoder ⊙ Antal personer som kompetensutvecklats	

Insatsområde 3 Ungdomar

Ungdomar har en central roll för att ge nya perspektiv på utvecklingsarbetets inriktning och mål. Ungdomsverksamhet är en viktig del av lokal utveckling på landsbygden och en förutsättning för återväxt och utveckling i regionen. Därför främjas insatser med målen:

Fond	Mål	Indikatorer	Målvärde
Landsbyggsfonden	Ungdomar har högre livskvalitet och en rikare fritid	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nyskapade föreningar ⊙ Antal nyskapade mötesplatser	
	Lokala organisationer har förnygrats och förnyats, för och med ungdomar	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal deltagare ⊙ Antal befintliga föreningar som har förnygrat eller förnyat sin ungdomsverksamhet	
	Unga och äldre (60-) samverkar generationsöverskridande i högre grad	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya mötesplatser ⊙ Antal projekt med generationsöverskridande ansatser	
	Barn och ungdomar under 13 år har engagerats i den lokala utvecklingen	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal personer som kompetensutvecklas ⊙ Antal deltagare under 13 år	
Socialfonden	Marginaliserade ungdomar har inkluderats i landsbygdens civilsamhälle	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal deltagare ⊙ Antal nya föreningar ⊙ Antal nya mötesplatser	

Insatsområde 4 Utvecklande bygder

Socialt hållbar utveckling handlar om respekten för bättre miljö, jämställdhet, tillgänglighet samt likabehandling och icke-diskriminering.

Därför främjas insatser med målen:

Fond	Mål	Indikatorer	Målvärde
Landsbygdsfonden	Fler servicepunkter och servicelösningar har tillkommit och skapar en enklare och rikare vardag för bofasta och besökare	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya och tillgängliga servicepunkter ⊙ Antal nya metoder	
	Natur- och kulturvården har tillgängliggjorts och utvecklats för att skapa attraktiva livsmiljöer	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nya mötesplatser ⊙ Antal nya tjänster	
	Tillgången till bredband har ökat i området	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal bredbandsförstudier	
	Lokala projekt har stärkts genom samarbete med andra geografiska områden	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal projekt som samarbetar med andra Leaderområden/utvecklingsområden	
	Den lokala gemenskapen har ökat och kunskapen hos civilsamhället har blivit större gällande dess uppdrag som samhällsbyggare	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nyskapade föreningar ⊙ Antal nya aktiviteter ⊙ Antal föreningar som kompetensutvecklas	
	Marginaliserade grupper har inkluderats i landsbygdens civilsamhälle	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Antal nyskapade nätverk ⊙ Antal personer som kompetensutvecklas	

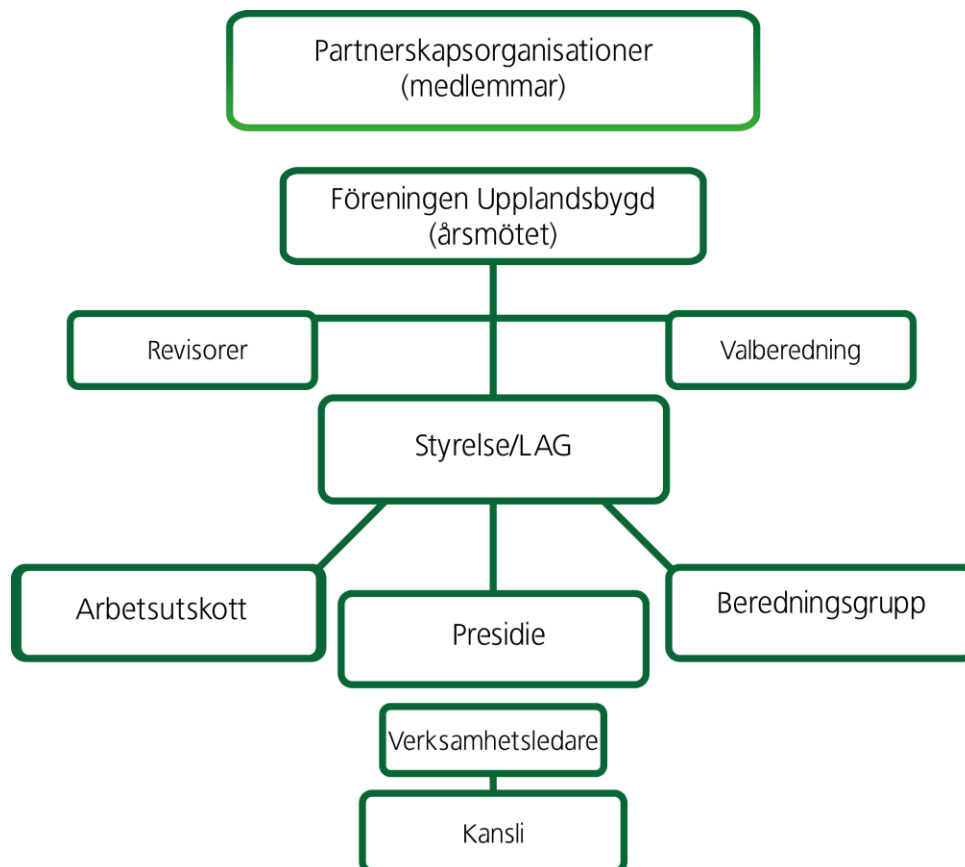
8. Finansieringsplan

Denna fylls i när strategin blivit godkänd, enligt nuvarande information under våren 2015.

9. Organisation

Föreningens vision: Upplandsbygd ska vara landsbygdens självklara partner för utveckling och främja en ekonomisk, socialt och miljömässigt hållbar landsbygd

Upplandsbygd ska, genom kansliet och LAG-gruppen, erbjuda rätt kompetens, smidig och effektiv administration och stort engagemang, och därmed framstå som landsbygdens självklara partner för utveckling. Detta uppnås genom en strävan att kommunicera kansliets och LAG-gruppens engagemang, att rätt kompetens kan erbjudas för att stärka projekten samt att administration sker smidigt och effektivt. För miljömässig hållbarhet krävs att man arbetar i samklang med de nationella miljökvalitetsmålen, bl.a. giffri miljö, ingen övergödning, levande skogar, levande sjöar och vattendrag, ett rikt odlingslandskap, och begränsad klimatpåverkan.

Figur 2: Upplandsbygds organisationsschema

9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)

Kansliets främsta uppgift är att kommunicera med projektägare och potentiella sådana, bereda ärenden för beslut samt att stötta projekten under programperiodens gång. Ett kansli behöver ha nödvändig kapacitet för att hinna med uppsökande verksamhet, kontaktskapande, administration, stötta projekt samt att lotsa projekt fram till en färdig ansökan.

Kansliet ansvarar för redovisning, men det yttersta ansvaret åligger LAG. Det är viktigt att kansliet är insatta i gällande regelverk och i programmets utformning så att man kan säkerställa en god kvalitet på redovisningarna.

Kansliet föreslås varar placerat där det finns goda kommunikationer och att det så långt som möjligt är centralt beläget. Detta kommer att vara en flerfaktorsfråga med nytta för projekten, personalens närhet, kommunikationer samt möjlighet till effektiva och bra lokaler.

Antalet tjänster på kansliet beräknas till motsvarande två heltidstjänster, inklusive verksamhetsledare. Hur många personer som kommer att finnas vid kansliet kommer sedan att bero på om LAG driver paraplyprojekt med anställda eller inte. Målet är att i den mån det är möjligt försöka behålla kompetens och personal från föregående programperiod. Detta för att skapa kontinuitet och behålla de goda relationer, kunskaper och nätverk som byggts upp. Det är viktigt att under programperioden upprätthålla kompetens och effektivitet på kansliet genom kontinuerlig kompetensutveckling och en översyn av arbetssätt och rutiner. Detta är särskilt viktigt när det gäller flerfonderskompetensen. Kansliet ska ha nära kontakt med de andra aktörerna som förvaltar de olika fonderna såsom Regionförbundet och Länsstyrelsen med flera.

Ordförande och verksamhetsledarens förmåga att på ett väl fungerande och förtroendefullt sätt leda arbetet tillsammans och var för sig är en av de viktigaste framgångsfaktorerna. Verksamhetsledarens ansvar, LAGs ansvar och kansliets ansvar beskrivs i dokumentet styrning och ledning.

9.2 Partnerskapet och föreningen Upplandsbygd

Själva partnerskapsidén utgår från att flertalet i Partnerskapet har något att vinna på ett brett samarbete mellan olika aktörer och intressen. Partnerskapet innebär samverkan mellan olika aktörer, såväl offentliga som privata och ideella, för utarbetandet av en utvecklingsstrategi.

Drygt 50 offentliga, ideella och privata organisationer från området har bjudits in att delta i partnerskap och strategiarbete². 25 av dessa har deltagit i strategiarbetet. Bland organisationerna finns alla tre organisationstyper representerade, från regional och lokal nivå. Partnerskapet har därigenom en områdesförankring och en förankring bland olika, viktiga intressentgrupper: inom lokalt näringsliv, lantbrukarorganisationer, bygdeföreningar, idrottsföreningar, kulturföreningar, ungdomsföreningar, bildningsorganisationer och miljöorganisationer. Denna förankring kommer att stärka arbetet med Upplandsbygds fyra insatsområde som ska stimulera till samverkan för att utveckla företag och bygder på ett hållbart sätt. Aktörerna i Partnerskapet har goda nätverk, representerar flera sektorer och har en bred förankring bland invånarna i området.

När man som organisation ansöker om kostnadsfritt medlemskap i Upplandsbygd Ideell förening ingår man även som medlem i det kommande Partnerskapet. Därför syftar benämningen "Partnerskapet" i kommande text även på föreningens medlemsorganisationer, då de i praktiken kommer att vara samma organisationer. Samarbetet inom Partnerskapet kommer att pågå under hela programperioden och ska behandla frågor av strategisk karaktär. Partnerskapet ska stötta LAG och fungera som en remissinstans. Mer omfattande revideringar av strategin ska skickas på remiss till Partnerskapet för förankring. Ändringar godkänns av årsmötet.

Partnerskapet kan också komma att delas in i tematiska arbetsgrupper/referensgrupper som kan stötta arbetet i LAG. En kommungrupp kommer att tillsättas med tjänstemän från varje kommun i området. Detta för att sprida information och förutsättningar på ett bra sätt.

Upplandsbygd åtar sig att sprida kunskap om programperioden, bidra till stödfunktioner, utveckla partnerskapslösningar, utveckla samarbeten, bjuda in till partnerskapsmöten, bjuda in till allmänna informationsträffar, skapa goda kontaktvägar, föra en dialog med partnerskapet. Partnerskapet åtar sig att delta på partnerskapsmöten, att bidra med kompetens, förankring och erfarenhet. Att bjuda in Upplandsbygd till möten och informationsinsatser som berör verksamheten i regionen, att tillsammans med Upplandsbygd sprida information i nätverken, att delta efter intresse i arbetsgrupper.

9.3 LAG - den lokala aktionsgruppen

Årsmötet är föreningens, och i sin tur, partnerskapets högsta beslutande instans.

---

² Se bilaga 5.1

Valberedning

Valberedningen har en nyckelroll i att tillsätta rätt kompetenser i LAG. Valberedningen väljs av årsmötet och består av en person från varje sektor, samt en person med regionalt perspektiv, det vill säga fyra personer. Valberedningen bör ha geografisk spridning inom området - och har kunskap om – och ett nätverk med människor från Upplandsbygds strategiska insatsområden. Valberedningens uppdrag och arvodering regleras i stadgar samt i dokumentet styrning och ledning.

Valberedningen bör bestå av personer som har breda kontaktnät. Det är önskvärt att valberedarna har nätverk inom de olika insatsområdena. Som valberedare behöver man veta vilket arbete LAG utför. Det gäller att skaffa sig en uppfattning om hur styrelsearbetet fungerar, inklusive ledamöternas engagemang.

Valberedningen skall:

- Informera om valberedningens arbete. Samla in namn och kontaktuppgifter till intressanta kandidater. Ta kontakt med dem och informera dem om vad uppdraget innebär.
- Sammanställa ett förslag på ledamöter, nya och omval.
- Kontakta alla som ingår i förslaget för att få godkännande om deras eventuella uppdrag.
- Presentera förslaget med motiveringar inför och under årsmötet.

Revisorer

För granskning av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper utses vid ordinarie årsmöte två revisorer (en ideell och en auktoriserad) och en ideell ersättare.

LAG

LAG har ett lokalt baserat trepartnerskap som beskrivs i strategin och i stadgarna för den ideella föreningen. LAG ska verka för att Leadermetoden och gjorda erfarenheter sprids.

LAG-gruppen träffas fem till sex gånger per år för att fatta beslut om inriktning och projekt. Beslut i LAG ska fattas med konsensusbeslut. Medverkan i LAG är arvoderat, grunden för arvoderingen fastställs av årsmötet. Det vilar ett stort ansvar på LAG att fatta beslut som är ändamålsenliga och i enlighet med strategin. Det krävs att ledamöterna i LAG är öppna, tydliga, professionella och objektiva samt att ledamöterna arbetar för hela områdets utveckling.

LAG:s ansvar är att:

- Verka för att strategins mål uppfylls.
- Bedöma och besluta om projektansökningar och bevilja medel.

- Årligen fastställa budgeten för kommande verksamhetsår. Ansvara för att budget hålls samt genomföra budgetuppföljningar löpande, minst två per år.
- Sätta upp övergripande mål och inriktning för verksamheten.
- Vid behov tillsätta olika arbetsgrupper som arbetar för att nå målen i strategin. Om insatsområden i strategin inte framskrider tillfredsställande kan LAG initiera egna, så kallade LAG-ägda, projekt för att åtgärda detta.
- Informera om Lokalt ledd utveckling och Leadermetoden i den egna organisationen samt verka för att sprida kunskap om Upplandsbygds verksamhet.
- Ansvara för organisationen inklusive kansli och anställda.
- Vid behov avbryta pågående projekt som inte följer projektplan och budget.
- Vid behov delegera ansvar till lokala aktörer, beslutsfattare eller tjänstemän.
- Ansvara för kontinuerlig uppföljning och utvärdering gentemot myndigheter.
- Bevilja medlemskap i föreningen Upplandsbygd.

Det är viktigt LAG är innovativt och strategiskt med kompetenser inom de valda insatsområdena. LAG ska lyfta det lokala perspektivet. LAG:s sammansättning ska inte bara innebära en oöverträfflig kompetensbank, det ska också bidra till en bättre helhetssyn och generera nya samarbeten. Med ett regionalt perspektiv kan LAG knyta an till och arbeta synergiskt med befintliga utvecklingsplaner.

LAG-ledamoten ska hålla sig informerad, vara väl insatt i verksamheten, påläst inför mötena samt gärna ge respons på verksamheten så att ett kreativt arbete utvecklas. Ett sådant arbetssätt tar tillvara och utvecklar alla ledamöters kompetens. Det ska finnas ett styrnings- och ledningsdokument i vilket tydligt anges vilket ansvar LAG har, vilket ansvar kansli har samt delegationsordningar, ekonomiska rutiner och arvoderingar.

Arbetsutskottet

LAG utser ett arbetsutskott (AU) som bereder ärenden till LAG och som på uppdrag av LAG kan utföra olika insatser. AU föreslås ha fem ledamöter inklusive ordförande och vice ordförande. Vidare bör såväl privat, offentlig som ideell sektor vara representerad i utskottet.

- AU ska arbeta med strategiska frågor.
- Kansliet kan lyfta olika frågor och förslag för beredning i AU.
- AU har i uppdrag att ge förslag till beslut till LAG.
- AU har också ansvar för att begära in eventuella kompletterande uppgifter som behövs för att LAG ska kunna ta beslut.
- AU ansvarar för uppföljning och utvärdering av de LAG-ägda projekten.
- AU ansvarar för att budgetuppföljningar genomförs kvartalvis och redovisas till LAG minst två per år.

Presidiet

Presidiet består av ordförande, vice ordförande samt adjungerad verksamhetsledare. De ansvarar för:

- Övergripande medfinansieringsdiskussioner/förhandlingar med kommunledningar tillsammans med verksamhetsledare.
- Personalärenden som berör verksamhetsledaren (VL).
- Tillsammans med verksamhetsledaren hantera kommunikationen med berörda myndigheter.
- Delta i konferenser och seminarier tillsammans med verksamhetsledare.
- Driva strategiskt arbete i LAG och AU.
- I specifika frågor adjungera annan LAG-medlem.
- Ge förslag (till det konstituerande mötet) på arbetsutskottets formering.

Beredningsgruppen

LAG utser inför varje LAG-möte en "Beredningsgrupp" som bereder de inkomna projektansökningarna. Detta sker genom att gruppen träffar projektgrupperna som står bakom ansökningarna. Tanken är att alla i LAG ska ha möjlighet att någon gång under året delta i en "Beredningsgrupp". Ett mål är att privat, offentlig och ideell sektor är representerad i varje utsedd Beredningsgrupp.

- Gruppen ska läsa in sig på ansökningarna och föra fram frågor och dylikt under mötet med respektive projektgrupp.

Gruppens uppdrag är att ta fram ett skriftligt beslutsunderlag/beslutsförslag till nästkommande LAG-möte.

LAG:s formering:

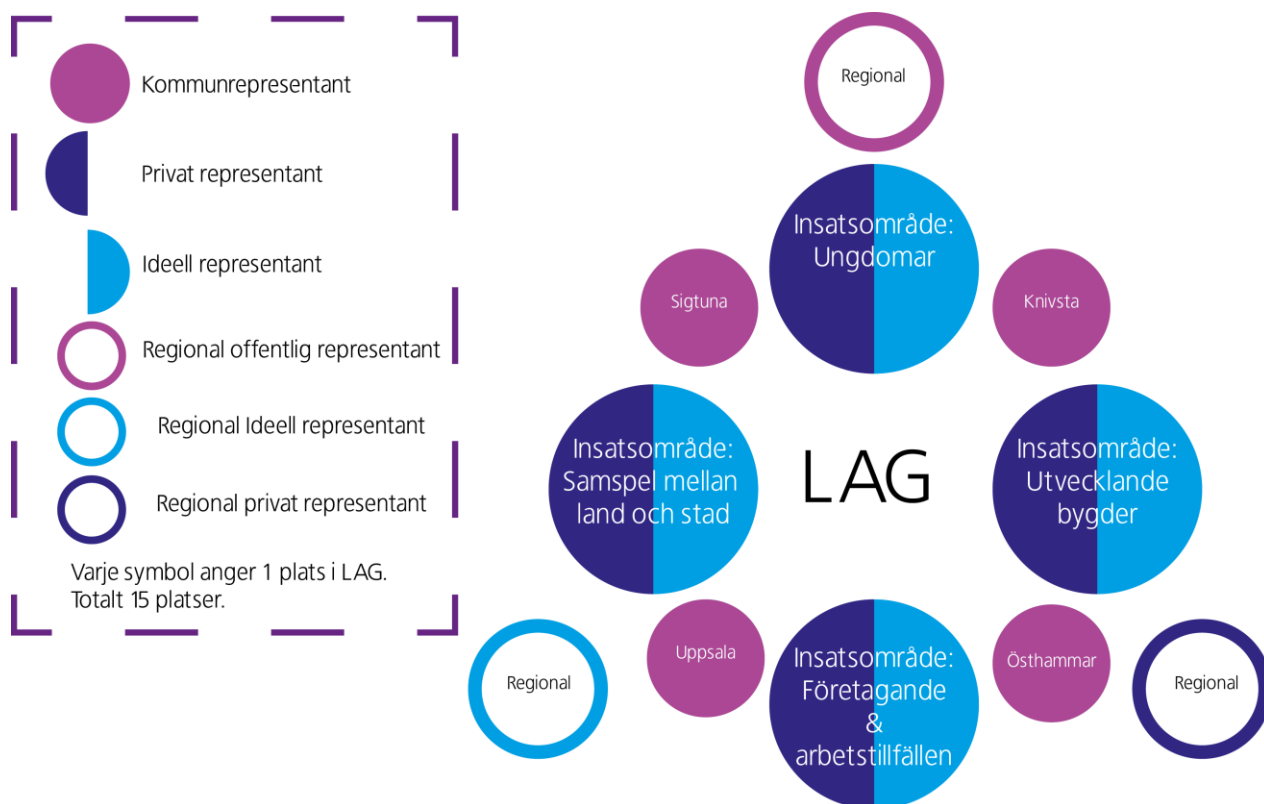
LAG ska bestå av 15 mandat, fem ideella, fem privata och fem offentliga enligt symbolen nedan. Formeringen är baserad på kompetens inom de valda insatsområdena, istället för geografisk eller sektorsbaserad kompetens. Detta för att insatsområdena ska genomsyra hela det strategiska arbetet.

Helhetssyn, regionperspektiv, nätverk, strategiskt tänkande och kompetens inom våra insatsområden ska vara ledorden för kommande LAG-grupp.

Privata och ideella LAG-ledamöter väljs för en tid av två år utom första gången då val hålls, då hälften av ledamöterna väljs på ett år och hälften på två år.

Detta är önskvärt kring LAG:s sammansättning:

- Treparsammansättning, max 40 % från offentlig sektor
- Jämställdhet, minst 40 % av ledamöterna ska vara kvinnor eller män
- Unga, bör representeras av två personer mellan 18-27
- Minst två personer i LAG bör ha utomnordisk bakgrund
- Så bred geografiskt representerad som möjligt, dock max 40 % från Uppsala kommun

Figur 3: LAG:s sammansättning

10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer

10.1 Samverkan mellan fonder

Flerfondsstrategin öppnar för innovativa och inkluderande effekter. Inte minst i brytpunkten mellan stad och land skapas förutsättningar för kreativa projektidéer. Upplandsbygd har för avsikt att arbeta med Landsbygdsfonden, Socialfonden och Regionalfonden. Det kommer att vara innehållet i idén som styr vilken fond som blir tillämpbar, tillsammans med strategins inriktning. Det finns spännande möjligheter att uppnå goda synergieffekter mellan de olika fonderna.

Gällande havs- och fiskerifonden kommer Upplandsbygd mest troligt att samråda med två angränsande Leaderområden (namnen på dessa kommer kompletteras när strategierna godkänts) som troligtvis kommer att ha en liten del av sina FOG i Upplandsbygds geografi. Då Upplandsbygd inte arbetar med havs- och fiskerifonden blir detta inte något administrativt eller fondmässigt överlappande. Dock är det bra det finns en tydlig samsyn så att båda Leaderområden kan svara på frågor gällande tillämpning samt dela kontaktnät. För att undvika att en och samma insats söker stöd från båda utvecklingsområdena kommer Upplandsbygd i samband med varje ansökningstillfälle att skicka en lista till det överlappande utvecklingsområdet över inkomna ansökningar som eventuellt skulle kunna överlappa inom fiskerifonden. Det kommer att gälla ett fåtal ansökningar och kommer att bli tämligen enkelt att administrera. Om en ansökan till samma insats skickas till båda leaderområden kommer de båda verksamhetsledarna, vid behov i samråd med sina respektive LAG, avgöra till vilken fond ansökan lämpligen bör höra.

10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar

Strategiskt viktiga organisationer för fondsamverkan:

I både Uppsala län och Stockholms län: Regionförbundet/Kommunförbundet, Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan

För att nå god effekt kring större fondfinansierade projekt så är det av största vikt att LAG för en kontinuerlig dialog med dessa organisationer. LAG kan i dialog få hjälp/råd med att koppla till de regionala planerna som finns. Detta möjliggör för LAG att finna synergiska effekter med andra satsningar i området och säkerställa en högre flerfunds kompetens, samt ger möjlighet att befolka stora satsningar med landsbygdens invånare.

Partnerskapsdialog:

LAG kommer även föra en kontinuerlig dialog med Partnerskapets organisationer. De utvecklingsplaner som finns kommunalt och regionalt har setts över och tangeras i denna strategi. Partnerskapet kommer att vara en viktig del i detta arbete och tanken är att Partnerskapet ska vara en grupp som kontinuerligt, under hela kommande programperiod, kan användas för att stämna av riktningen.

Att bli en naturlig partner i landsbygdsutvecklingen kräver en god löpande kontakt med andra aktörer vilket säkerställer att rätt idé hamnar på rätt plats. Detta sker primärt via Partnerskapet, men kan även ske genom att man försöker korsbefrukta informationsmöten med andra aktörer som har ett utvecklingsansvar.

10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering

Strategin tar en utgångspunkt i inklusion, jämställdhet och hållbar utveckling och att nyttja kraften i varje enskild individs delaktighet. Det skapar nya behov, nya lösningar och växtkraft.

Kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att forma samhället och sina egna liv i området, vilket bidrar till ett mer rättvist och demokratiskt samhälle. Att både kvinnor och män har möjlighet att delta i projekt, insatser och aktiviteter inom ramen för strategin leder till att de utvecklas som individer. Det bidrar också till att både män och kvinnor som befinner sig långt ifrån jobb kommer närmre den lokala arbetsmarknaden. Detta ökar möjligheterna till beslutande och ekonomisk jämställdhet och lika delaktighet mellan kvinnor och män i området.

Arbetet med att genomföra strategin utifrån målet om jämställdhet och icke-diskriminering ska genomsyra både kansliets arbete och LAG:s beslutsfattande.

Detta anknyter till informationsinsatser, marknadsföring och utformandet av informationsmaterial, men också att granskningarna av ansökningar ska ha ett jämställdhetsperspektiv. Det är viktigt att projekten följs upp och ser över hur många kvinnor eller män som är projektledare och projektdeltagare för att följa upp hur väl projekten arbetat med jämställdhet. Det är viktigt att vara normkritiska, det bör ingå som en given del i utbildningen av varje ny LAG-grupp årligen.

De tematiska insatsområdena i strategin är relevanta för både kvinnor och män. LAG måste särskilt utvärdera kvinnors roll som projektledare, antalet kvinnliga företag och att ungdomsprojekten har ett jämställt deltagande. LAG ska också göra jämställdhetsanalyser när så är lämpligt.

11. Kommunikation

Att bygga sitt varumärke är ett långsiktigt arbete som kräver en tydlig strategi. Organisationen bör använda både fysiska och digitala kommunikationskanaler och därigenom sprida information som är tydlig och relevant samt tilltalar flera olika målgrupper. Kommunikationsplanen ska vara väl förankrad i organisationen samt ta hänsyn till jämställdhet och normer.

Det finns ett behov av att arbeta med olika typer av kommunikation i olika skeden av programperioden. Inledningsvis handlar det främst om att nå ut till så många som möjligt med budskapet att det nu finns nya projektstöd. Sedan gäller det att lyfta fram goda exempel, kommunicera tydligt med intressenter och projekten samt kontinuerligt kommunicera vad som sker i området. I slutet av perioden bör fokus ligga på utvärdering och spridning av information kring hur projektmedlen har använts.

Under hela programperioden ska "storytelling" vara en central del i kommunikationsarbetet och att lyfta fram goda exempel – både från det egna området, men också från andra områden.

Kommunikationsstrategier:

- * Vara väl synliga i området genom att vara kunniga, aktivt delta i olika samarbetsorgan, vara tillgängliga på befintliga mötesplatser och göra kontoret till en mötesplats.
- * Jobba med att få bort "byråkratibilden" – att det är svårt och jobbigt att söka EU-finansiering – och istället visa på möjligheterna. Detta gör det lätt för människor att sprida informationen vidare i sina nätverk.
- * Jobba med att förenkla språket och göra den grafiska formen mer dynamisk samt informationen mer lättillgänglig och "avbyråkratiserad" i den mån det går.
- * Använda en mix av kanaler; trycksaker, sociala medier, webben, möten etc, för att effektivt nå målgrupperna.
- * Arbeta målinriktat och offensivt för att väcka entreprenörsandan hos människor och organisationer/föreningar och tillsammans skapa projekt som främjar företagsamheten samt livskvaliteten på landsbygden.
- * Att hela tiden arbeta med "storytelling" och goda exempel för att konkretisera strategin.
- * Sträva efter att projekten och metoden får positiv medial uppmärksamhet via pressmeddelanden.
- * Göra informationen på hemsidan lättillgänglig och i den mån det är möjligt, innehålla ett så "avbyråkratiserat" språk som möjligt.

Kommunikationsmål:

- * Allmänheten hittar enkelt information om att projektstöden finns
- * LAG förmedlar vilka mervärden projekt kan ge en bygd
- * Det är enkelt att sprida informationen vidare, då den är lättillgänglig och lättförståelig
- * LAG bidrar till förståelse kring varför EU och Sverige satsar på Lokalt ledd utveckling

Målgrupper:

Boende, samverkande företag, föreningar/organisationer, kommunala organisationer samt politiker inom Upplandsbygds område.

Behov av olika budskap:

* De som inte känner till metoden

- Budskap: Om du vill bidra till lokal utveckling så har Upplandsbygd både finansiering och administrativ rådgivning!

* De som känner till metoden och är positiva till den eller nyfikna på den

- Budskap: Nu finns nya möjligheter till lokalt ledd utveckling med nya spännande förutsättningar!

* De som känner till metoden och inte ställer sig positiva till den

- Budskap: Upplandsbygd har många goda exempel på projekt där Leadermetoden har använts!

- Budskap: En strategi med fyra tematiska insatsområden tydliggör och stärker utvecklingen!

* De som har fått stöd

- Budskap: Tillsammans skapas lokalt ledd utveckling där ni är den viktigaste delen!

* Samarbetspartners/andra aktörer med utvecklingsansvar (vidareförmedlare)

- Budskap: Tillsammans gör vi en insats för utveckling av områdets mervärden!

* Kommunerna

- Budskap: Tillsammans bidrar vi till landsbygdens utveckling!

* Allmänheten:

- Budskap: Leadermetoden bidrar till en hållbar samhällsutveckling!

- Budskap: Lokalt ledd utveckling är viktig och Leadermetoden är ett viktigt verktyg i arbetet

Mobilisering:

- Dialog med samarbetspartners
- Företags- och föreningssamverkan
- Öppna upp nya kanaler för samverkan mellan stad och land samt lärosäten och landsbygdens företagare
- Koppla ihop projekt och offentlig sektor för vidareförädling där det är relevant
- Koppla ihop projekt och företag för uppväxling där det är relevant
- Koppla ihop projekt som har för avsikt att förbättra företagsklimatet med offentlig sektor
- Utvärdera godkända projekt årligen
- Uppmuntra bildandet av nya organisationsformer för unga

- Uppmuntra inkluderingen av människor som drabbats av olika former av utanförskap och skapa förutsättningar för delaktighet på egna villkor integrerat med bygdens förutsättningar
- Uppmuntra förstudier kring nya företagsformer som arbetar med inklusion och rehabilitering
- Kompetensstöd till organisationer som vill förnygra sin sammansättning och utveckla ungdomsverksamhet
- Uppmuntra tillgängliggörandet av natur- och kulturvården
- Uppmuntra förstudier inom bredbandsutbyggande
- Kompetenshöjande insatser
- Anpassa mötesplatser efter olika behov

Problembilder:

Problembild: Det är för lite samarbete mellan människor på landsbygden i Uppland för att den ska utvecklas ekonomiskt och vara livskraftig.

Budskap: Upplandsbygd gör det möjligt att med stöd och kontaktnät ge möjlighet att förverkliga samverkansprojekt som bidrar till entreprenörskap och ökad livskvalitet på landsbygden.

Problembild: Det är få EU-finansierade projekt som det är någon livskraft i.

Budskap: Det finns många goda exempel på projektidéer som idag är framgångsrika verksamheter inom företagande och fritid på landsbygden.

Problembild: Många drar sig för att söka stöd från Upplandsbygd därför att de är osäkra på hur de ska presentera sin idé och tror att det är krångligt att fylla i ansökan.

Budskap: Upplandsbygd hjälper dig att formulera din projektidé och ger dig stöd och kontakter för att driva projektet.

Organisationens identitet:

- Upplandsbygd tillhandahåller bra projektmetoder och relevanta kontakter för utveckling av projekt.
- Upplandsbygd har tilltro till människor och idéer.
- Upplandsbygd ger möjlighet att förverkliga idéer med hjälp av ekonomiskt stöd.
- Upplandsbygd är kunniga, positiva och entusiasmerande.
- Upplandsbygd kommunicerar tydligt med finansiärer och regionala aktörer med utvecklingsansvar.

Hemsida:

Hemsidan är huvudkanal - med både öppna och interna sidor. På de öppna sidorna finns en projektdatabas som är sökbar, nyhetsmoduler och information om

organisationen. På de interna sidorna för LAG finns alla dokument och handlingar. Bilder på hemsidan ska innehålla människor och hemsidan ska kommunicera att landsbygden är en plats där människor utvecklas och utvecklar.

11.1 Kommunikationsplan

Tabell utifrån skrivanvisningen. Fylls i efter att strategin blivit godkänd!

12. Uppföljning och revidering

Upplandsbygd har för avsikt att bygga upp ett system för systematisk årlig uppföljning av projekt och resultat. Det ger möjlighet att löpande förmedla information om både pågående och avslutade utvecklingsprojekt under hela programperioden. Vid uppföljningen kommer avstämningar att göras mot strategins mål och indikatorer. Varje nytt LAG ska utbildas årligen efter årsstämman kring strategins innehåll och eventuella revideringsprocesser.

Strategin skall om behov finns revideras. LAG beslutar om man anser att strategin bör revideras. En sådan revision ska ske i samverkan med Partnerskapet. Denna process ska innefatta en omvärldsanalys samt en analys av arbetet bakåt för att säkerställa att strategin fortsatt är aktuell - och om så inte är fallet - göra de nödvändiga förändringarna. Man ska ha i åtanke att man har en tydlig koppling mellan projektens utfall och eventuella förändringar i strategin.

Frågor som kan behöva ses över är till exempel arbetssätt, stödfunktioner, feedback, kunskapsöverföring och eventuella stora förändringar i omvärlden eller området som gör att man måste skifta fokus.

Att hålla projektledarträffar är alltid givande. Det är viktigt att satsa på strategiska behov och utvärdering och inte bara på kunskapsöverföring, nätverkande och kompetensutveckling. Att arbeta med Partnerskapets organisationer i omvärldsbevakningen kommer att vara en god hjälp för att skapa sig en trovärdig bild av områdets behov och utvecklingsmöjligheter.

Om ingen revidering har skett efter fyra år så bör man ta ett arbetsmöte tillsammans med Partnerskapet för att arbeta igenom strategin och försäkra sig om att man fortsatt är på rätt väg.

13. Bilagor

Bilaga 1 - Omvärldsanalys

Bilaga 2 - SWOT-analys

Bilaga 3 - Motivering

Bilaga 4 - Excel ark

Bilaga 5 - Övriga bilagor

Bilaga 5.1 - Lista över partnerskapsorganisationer

Bilaga 1 – Omvärldsanalys

En allt mer globaliserad värld med ökad handel ställer nya krav på samhället. Förnyelse, flexibilitet och företagsamhet är nödvändiga ingredienser för att nå framgångar i såväl privat som offentlig verksamhet. Trots en generellt stark svensk ekonomi påverkas Sverige av den pågående finansiella krisen i världen och i EURO-zonen. Det påverkar både det nationella och lokala näringslivet och arbetsmarknaden. Globala strukturförändringar sker kontinuerligt och leder till att företag flyttar och blir större och färre. Detta har lett till ett ökat behov av kunskap och tjänster i den svenska ekonomin och näringslivet.

Globaliseringen leder också till klimatutmaningar, ökad energianvändning och stort behov av naturresurser. För att möta dessa utmaningar krävs kompetens. Det är det som i grunden avgör vilken välfärdsnivå ett samhälle skapar och hur hållbarhetsutmaningar tacklas.

Näringslivet har ett allt större behov av att samverka i nätverk och kluster, såväl inom sin bransch som branschöverskridande. Samverkan mellan det offentliga, högskolan och näringslivet blir allt mer nödvändigt.

De i området ingående kommunerna har blivit ombedda att beskriva sina förutsättningar gentemot sin omvärld, vi har valt att låta dessa analyser stå som de är skrivna, därför kan analyserna se lite olika ut och ha lite olika innehåll.

Knivsta kommun

Området har bra förutsättningar och ett gynnsamt strategiskt läge för besöksnäring. Försöka utveckla besöksnäringen i kommunen samt lyfta dess historia och sevärdheter. Närhet till Arlanda och Stockholm gör även att man skulle kunna satsa på internationell besöksnäring. Samarbeta med närliggande kommuner och även Mälardalsregionen för expansiv utveckling inom området. Integrationsprojekt också möjliga i samarbete med socialfonden, Knivsta tar emot ensamkommande flyktingbarn som behöver integreras. Även samarbete österut med Uppsala kommuns östra delar mot Roslagen, Almunge/Knutby, finns mycket mark där, en chans för folk att flytta ut på landet där det finns kollektivtrafik mot både Arlanda och Uppsala. Öka Långhundras roll som en knutpunkt.

Knivstas läge längs järnvägen mellan Stockholm och Uppsala, samt närheten till Arlanda, erbjuder stora möjligheter till utveckling av kommunen. ABC-samarbetet mellan kommunerna längs stråket Stockholm-Uppsala; undersöker hur utvecklingen i kommunerna kommer att se ut på 30 års sikt. Där ingår bostäder, arbetsplatser, trafiklösningar och kommunikationer.

Ett nära samarbete mellan Knivsta, Sigtuna, Vallentuna, Uppsala och Upplands Väsby kommuner har vuxit fram; man diskuterar bl.a. frågor som rör utvecklingen av infrastruktur, näringsliv och besöksnäring.

Fortsatt utveckling av attraktiva boendemiljöer med god tillgång till natur och kollektivtrafik. Ökad etablering av företag med inriktning mot småföretag. Höga och geografiskt omfattande bevarandevärden i form av natur, kulturmiljöer, landskapsbild och andra värden för friluftslivet som finns i kommunen.

Sammantaget ser kommunen de höga natur-, kulturmiljö- och upplevelsevärden som finns inom kommunen som en strategisk resurs som inte bara i möjligaste mån bör skyddas utan som också bör förvaltas och utvecklas på olika sätt.

Sigtuna kommun

Kommunfullmäktige antog i maj 2014 en ny Översiktsplan. Landsbygden där det 2013 bor drygt 6000 personer har en väsentlig plats i dokumentet, redan i framtidsbilden för 2030 lyfts den fram. Översiktsplanen bygger på åtta utvecklingsstrategier, tre handlar om hållbarhet, två om infrastrukturens avgörande roll respektive kollektivtrafik. Punkt 5 fokuserar på att utveckla landsbygden och motverka spridd bebyggelse. Där konstateras att landsbygden är av stor betydelse för kommunens identitet. Med klok planering kan natur- och kulturlandskapet bevaras samtidigt som attraktivt boende och goda möjligheter till företagande säkras. Landsbygdens roll för lokal produktion av livsmedel lyfts fram. Värdefull jordbruksmark ska fredas från exploatering.

Jordbruksmarken utgör en tredjedel av kommunens yta. Kommunen vill klassificera jordbruksmarken och göra en plan för dess framtida användning. Ny bebyggelse utanför tätorterna ska lokaliseras så att offentlig och kommersiell service blir möjlig. Ett antal förändringsområden som ska möjliggöra framtida bostadsbebyggelse pekas ut i skilda delar av kommunen. Flygbullret innebär betydande begränsningar. Dessutom pekas andra områden ut där ytterligare utredningar ska göras. Även områden lämpade för verksamheter på landsbygden pekas ut.

Kulturmiljö och grönstruktur liksom vattenfrågorna har behandlats ingående.

Sigtuna kommun har ett landsbygdsprogram från 2009. Det innehåller bakgrund, beskrivning, vision, mål och strategier. Det togs fram efter ett rådslag med frågor till samtliga över 16 år boende på landsbygden och ett antal studiecirkel i de fyra landsbygdsdelarna, Sigtunahalvön, Odensala, Skepptuna - Lunda -Vidbo och Skånåla. Nu när den nya översiktsplanen finns har arbetet med att revidera programmet påbörjats. Sigtuna kommun har ett landsbygdsråd med politiker och representanter från de fyra landsbygdsdelarna, som är i majoritet.

Om landsbygden ska hållas levande i storstadsnära landsbygd måste de nyinflyttade landsbygdborna fångas in och man måste revitalisera mötesplatserna, samt fånga pendlarna där de bor så att de gör inköp hemma. Kommunen har inventerat samtliga (625) företag på landsbygden, ordnat nätverksträffar för ökad samverkan och erbjudit kompetensutveckling.

Sigtuna kommun rymmer bland sina 44000 invånare ungefär en tredjedel med rötter i andra länder. Kommunen har en betydande befolkningsökning och lägger stor vikt på att alla ska känna gemenskap i sin nya hembygd. Undervisning och praktik för nyanlända i alla åldrar är en central utmaning.

Besöksnäringen är vid sidan av allt som har med transport och logistik en mycket viktig näringsgren i värdkommunen för Arlanda flygplats.

Uppsala kommun

Uppsala kommun arbetar främst med två övergripande styrdokument. Det ena är inriktning, verksamhet, ekonomi (IVE) som beskriver de inriktningsmål för alla områden där kommunen är verksam. IVE:n gäller i fyra år och uppdateras av kommunfullmäktige varje år.

Det andra styrdokumentet som styr den kommunala planeringen är översiktsplanen.

Den gällande översiktsplanen antogs 2010 och aktualiserades i maj 2014.

Aktualiseringsförklaringen fungerar också som ett inriktningsbeslut inför den kommande översiktsplanen som beräknas vara färdig för antagande 2016.

I samband med att en översiktsplan tas fram görs ett antal utredningar, där bland annat strategiska frågor angående landsbygdsutveckling har lyfts. Under hösten 2014 har 11 arbetsmöten genomförts för att se vad de invånarna som bor på landsbygden och i de mindre tätorterna har för åsikter, tankar och idéer.

Förutom IVE:n och översiktsplanen finns det ett flertal andra dokument som styr den kommunala verksamheten, såsom ett bostadspolitiskt program, ett kulturmiljöprogram, ett miljö- och energiprogram m.fl., som på ett eller annat sätt påverkar utvecklingen av Uppsalas landsbygder. Uppsala har en vision om att bli en av Sveriges bästa landsbygdskommuner.

Samspelet mellan land och stad är av stor vikt för Uppsala kommun, speciellt när Uppsala kommun vill vara en stor del av storstadsregionen Stockholm-Mälardalen. Satsningar av regional karaktär är oerhört viktigt för Uppsala kommuns tillväxt och välmående och då indirekt hela Uppsala län och närliggande kommuner. Det är också i

de regionala aspekterna som Uppsala kommuns största satsningar kommer att ligga. I och med detta kommer Uppsala kommun ha en stor möjlighet i att utveckla besöksnäringen och att erbjuda upplevelsetjänster, såsom ridanläggningar, golfbanor, äventyrsanläggningar och lantgårdsturism.

Uppsala kommuns vision är att till år 2050 vara välkänt och nyskapande genom dragningskraft och dragkraft. Uppsala är en kommun för alla- Uppsala är sammanhållet. Utbudet av nöjen, kultur och rekreation lockar besökare, Uppsala är ett kraftcentrum, där nya idéer kan växa. Där hela Uppsala är attraktivt och alla människor lika värde, kraft och kreativitet respekteras och tas till vara. Uppsala 2050, ger utrymme för mångfald och kreativitet och kultur- och naturvärden är en del av Uppsalas identitet. Livsmiljön ska bidra till att tillgodose invånarna med god tillgång av offentligt finansierad och kommersiell service. Den tredje visionen är: inom planetens gränser- Uppsala har ställt om. Uppsala kommun är världsledande på både lokala och globala lösningar och produkter inom miljödriven affärs- och verksamhetsutveckling.

I många av Uppsalas styrdokument beskrivs samspelet och relationen mellan stad och land som väldigt viktig. Uppsala kommuns attraktiva läge tillgängligheten spelar en avgörande roll för regionförstoringen där samspelet mellan land och stad beskrivs också som oerhört viktigt och att stadens utveckling i form av jobb, utbildning, service och kultur också har stor betydelse för både landsbygden, tätorterna och grannkommunerna i länet.

Samspelet mellan land och stad är också av stor betydelse när det kommer till att kommunens egen landsbygd i ökad utsträckning kan stå för energi- och matproduktion som kan användas lokalt. Uppsala kommun arbetar även tillsammans med andra partner i kommunen med Uppsala klimatprotokoll där landsbygden har en väldigt stor roll i att Uppsala ska nå målet om ett klimatneutralt Uppsala, både i form om hur man kan minska växtgaseffekterna samt tillverkning av bioenergi. Uppsala kommun arbetar också aktivt med en färdplan för att minska utsläppen.

Uppsala kommun värnar om sin jordbruksmark, inte minst i perspektivet av ett förändrat klimat. Jordbruket är också av stor vikt i en global skala där en rimlig andel närodlat mat kan produceras. Jordbruket bidrar även till annan produktion av råvaror som i sin tur kan förädlas till bränslen, för såväl bebyggelseuppvärmning men också till transporter. I översiktsplanen från 2010 beräknades befolkningen på landsbygden och i de små tätorterna kunna komma att växa med 10- 15 000 invånare fram tills 2030, detta skulle minst kräva utrymme för 4000 bostäder. Tillväxten förväntas att ske i de mindre tätorterna. Uppsala kommun vill framför allt växa inåt men de trendspaningar som gjorts

inför aktualiseringen visar på att det finns en stor vilja att vilja bosätta sig på landsbygden även om trenden avtagit något.

Vidare satsning på regional integration genom miljö- och resurseffektiva kollektivsystem är också något som Uppsala kommun strävar efter. Uppsala kommun satsar på att förbättra förutsättningarna inom kommunikationer och bredbandsutbyggnad. Det är viktigt att det finns viss lokal service för att kunna utveckla den sociala sammanhållningen och det lokala civilsamhället. Flera mindre tätorter bör fortsättningsvis kunna erbjuda busservice och tryggt boende nära naturen med goda möjligheter att arbetspendla till Uppsala och andra arbetsplatskoncentrationer. Staden, övriga tätorter och landsbygden skapar tillsammans varierande miljöer för boende, verksamheter, kultur- och fritidsaktiviteter. Goda kommunikationer möjliggör arbetsmarknads- och befolkningstillväxt i hela kommunen. För att minska miljöbelastning och trängsel i staden samverkar kommunen med andra aktörer för hållbara transporter av personer, varor och gods. Gång-, cykel-, och kollektivtrafiken prioriteras framför biltrafiken för att främja hållbara resemönster. ”Hela resan-perspektivet och attraktiva bytespunkter mellan olika färdmedel vägleder planeringen. 2014 antogs även ett mål om att Uppsala kommun i kommunalt finansierad verksamhet skall inhandla 100 % ekologiska livsmedel, detta mål skall vara uppfyllt 2023. Enligt kommunens IVE kan detta öppna upp för nya affärsmöjligheter och verksamhetsutveckling inom landsbygdssektorn där kommunen fokuserar på att stärka en omställning mot mer ekologisk livsmedelsproduktion. Detta är också en del av att uppfylla miljömålet *giftfri miljö*.

Dessutom kan landsbygden utvecklas till en plats för rekreation och friluftsliv, vilket i sin tur kan ha en positiv effekt på folkhälsan. Vid utveckling av såväl stad som landsbygd skall frågor som kultur, idrott och fritid tas med redan i inledningsskedet av planeringen. Ideellt engagemang leder till trygghet och tillit mellan medborgarna. Samverkan med ideella krafter är viktig när staden utvecklas. Partnerskap mellan ideella organisationer och kommunen bidrar till nya lösningar. Ideella organisationer deltar i upphandlingar av kommunens tjänster och service.

Östhammars kommun

Östhammars kommuns översiktsplan (ÖP) är under utarbetande och tar fasta på en planeringshorisont fram till och med år 2025. ÖP beräknas vara färdigställd under 2015 för antagande.

Visionen ”världens bästa lokalsamhälle” rymmer 5 inriktningsmål:

- flexibla kommunikationer
- mångfald av värden
- miljösmart

- Tillväxt med välfärd för alla
- Livskraftigt lokalt näringsliv - förädling av ekosystemtjänster/livsmedel/närodlat och närproducerat

Kommunens flerkärnighet av orter (med mellan 5200 och 1200 invånare) och olika bygder med tydliga identiteter (men utspridd befolkning) ställer krav på en utveckling som rymmer många utmaningar. Bland annat gällande:

- nivå på service
- samarbete mellan orterna samt mellan orterna och bygderna
- kommunikationer och kommunikationsvägar mellan orterna samt orterna och bygderna
- bebyggelseutveckling för att stärka hållbara infrastruktursatsningar avseende bredband, kommunikationer och VA
- bredda, öka rörligheten och göra bostadsmarknaden mer attraktiv
- kompetensförsörja såväl de större företagens men likväl de mindre företagen samt entreprenörernas behov av kompetent arbetskraft
- använda mark- och vattenförutsättningar optimalt t.ex. för vattenförsörjning, olika energiproduktionsanläggningar, livsmedelsproduktion, industrimark, friluftsliv och bevarande av attraktiva livsmiljöer för såväl människa, djur och växter
- utveckla besöksnäringen

Bilaga 2: SWOT-analys, tematisk

SWOT-analysen är framtagen av de sju framtidsmötena som hölls våren 2014 samt via en enkät som skickats ut och en workshop med LAG. Vi valde att försöka hitta en tematik i de svar som kom fram, för att enklare kunna börja diskutera vilka insatsområden som skulle kunna vara relevanta för utvecklingsområdet. SWOT-analysen har under hösten 2014 kompletterats av partnerskapet.

1. Kunskapsöverföring, företagande och innovation samt samverkan

Styrkor:

- Skolor inom rimligt avstånd
- Det finns stor kunskap och medvetenhet när det gäller naturvård och miljöfrågor hos enskilda och hos organisationer
- Många människor med stor köpkraft och hög utbildning på liten yta
- Innovationscentrum finns, exempelvis Jordbrukstekniska Institutet och Uppsala Innovation Center
- Befintliga nätverk som arbetar med kunskapsöverföring
- Närhet till kunskapscentra och företagare i regionen
- Hög utbildningsnivå på landsbygden
- Studenter söker sig själva ut i verkliga projekt och bidrar till en dubbelsidig kunskapsspridning
- Närhet till Arlanda

Möjligheter:

- Närheten till två universitet vars kunskapsmassa kan utvecklas för att stärka utvecklingen på landsbygden
- Regional samhörighet med Mälardalen ger möjlighet till kunskapsöverföring och affärsmöjligheter
- Uppmuntra internationella samarbeten och kontakter
- Skapa fler bryggor mellan universitet och företagare
- Skapa nya vägar för att fullfölja gymnasieutbildning
- Använda sistaårsstudenter till examensarbeten och fallstudier

Hot:

- Organisationer och myndigheter har svårt att samarbeta
- Svårt att skapa förutsättningar för generations-/ägarskiften hos landsbygdens företagare

Svagheter:

- Trots närheten till två universitet är andelen med eftergymnasial utbildning låg i delar i området
  - Kunskapsöverföringen mellan universitet och praktiker är bristfällig
- Brist på utbildad personal och "rätt kompetens" på landsbygden
- Kompetenser hos SLU och Uppsala universitet används inte till fullo
- Universiteten arbetar mer internationellt än nationellt och lokalt
- Småföretagen är i behov av kompetensutveckling och bättre samverkan, exempelvis gällande upphandling
- Brist på förståelse mellan universiteten och landsbygdens företagare

2. Lokalekonomi och miljöeffektivisering, främja livsmedelskedjan, bevara ekosystemen, resurseffektivitet och klimatanpassning

Styrkor:

- Närhet till stor marknad med många medvetna kapitalstarka konsumenter av livsmedel
- Bra förutsättningar för förnyelsebar energi såsom solenergi och bioenergi
- Infrastruktur som kan bidra till minskade transporter med bil
- Efterfrågan på bioenergi är stor
- Varierande landskap med både slätt, skog, hav och sjö
- Bra odlingsförutsättningar, kalkrik jordmån och många soltimmar
- Hög kvalitet på råvaror
- Välorganiserade producenter
- Lokala varumärken
- Områdets alla naturreservat
- Närhet till hamnar

Möjligheter:

- Skogsbrukets närhet till skogsindustrier samt den starkt framväxande skogsbränslemarknaden med många biobränsleeldade värmeverk i Mälardalen ger goda utvecklingsmöjligheter
- Öka avsättningen av produkter i närområdet genom exempelvis lokala marknader och lokala försäljningskoncept
- Öka kunskapen kring hållbar matproduktion
- Ökat fokus/intresse för närproducerad mat med ett tydligt lokalt ursprung

- Småskalig livsmedelsproduktion, gemensamt kvalitetskoncept
- Ta tillvara på lokalt biobränsle och skapa nya energilösningar
- Arbeta med lokalt producerade varor i upphandlingssammanhang offentligt
- Arbeta med en "glokal" utveckling - lokala tillgångar kopplat till globala behov
- Arbeta med konsumentinformation kring lokalproducerat samt förbättra marknadsföringen
- Skapa synergieffekter mellan verksamheter på landsbygden genom att återanvända idag oanvända byggnader för livsmedelsbearbetning
- Genom att stimulera synergier mellan verksamheter kan klimatbelastningen minska
- Kretsloppslösningar mellan stad och land för att återvinna växtnäring kan bidra till en mer effektiv näringshushållning
- Stimulera till förnygring
- Arbeta för en mer jämställd landsbygd
- Använda dynamiken mellan stad och land
- Synliggöra kompetensunderlaget hos olika aktörer i området
- Uppmuntra kunskapsöverföring mellan generationer
- Använda ett ökat intresse för mat hos barn och unga
- Använd ett ökat intresse för odling och företagande hos nysvenskar och landsbygdsbor för att skapa gränsöverskridande nätverk

Hot:

- Befolkningen minskar i de perifera områdena
- Få aktiva företagare som kan överföra specifik lokal kunskap
- Längre leveransavstånd till förädling
- Prispress på lantbruksvaror
- Global uppvärmning och minskad tillgång på olja och andra fossila bränslen
- Svårt för små producenter att leverera kvantiteter och ha kunskap om upphandlingar
- Kostsamt att anpassa sig till regler för småskalig livsmedelsproduktion
- Många mellanhänder i handelsledet
- Färre jordbrukare försvårar upprätthållandet av det öppna landskapet
- Brist på betesdjur för att hålla alla betesmarker hävdade
- I delar av området, mindre goda odlingsförutsättningar
- Ett ökande antal stora företag flyttar söderut
- Längre leveranstid till förädlingsföretag
- Pollineringen är hotad
- Övergödda sjöar
- Att förnybar energi blir dyrare än traditionell teknik

Svagheter:

- Servicenoderna i form av landsbygdsaffärer/lanthandlare blir allt färre
- Många konsumenter saknar kunskap om/eller betalningsvilja för mat med lokalt/regionalt ursprung
- Behov av kompetensutveckling kring lokala energiförsörjningssystem
- Brist på klimatsmarta distributionslösningar och avsättningsplatser
- Brist på lokalt finansiellt kapital
- De areella näringarna är starkt beroende av fossil energi
- Förutsättningarna för vindkraft är svaga
- Den lokala marknaden för biobränsle är oklar och det är lågt intresse att skriva långsiktiga avtala för försäljning av biomassa
- Åldrande lantbrukar- och yrkesfiskarkår

3. Övrig landsbygdsutveckling mikrostöd, besöksnäring, ungdomar 20-25**Styrkor:**

- Företagsstrukturen är god i stora delar av länet
- I många bygder finns ett utvecklat föreningsliv med lokala nätverk
- Mångfald av mindre besöksmål och sevärdheter
- Närhet till stad, sjöar, skog, odlingslandskap, kust och skärgård
- Rikt landskap med möjlighet till många olika typer av naturupplevelser
- Goda förutsättningar för jakt, fiske och friluftsliv
- Höga natur- och kulturhistoriska värden
- Företagare och entreprenörer visar stort intresse för att utveckla sina verksamheter
- Lokala utvecklingsgrupper täcker hela länet
- Serviceföretagen ökar
- Många lokala föreningar
- Rikt kulturarv

Möjligheter:

- Närheten till Sveriges största marknad ger möjlighet till kompletterande verksamheter
- Närheten till andra företagare ger goda förutsättningar för att knyta kontakter och få nya idéer
- Använd kommunernas kunskap och resurser
- Främja samarbetet mellan ideella aktörer på landsbygden
- Använda verksamheter som är brobyggande mellan stad och land
- Stimulera synergier och kombinationer mellan verksamheter på landsbygden
- Strukturera och koordinera besöksnäringen
- Utveckla kunskapen om hållbar förvaltning av miljö-, natur- och kulturmiljövärden

- Skapa incitament för utbildade personer att stanna på landsbygden genom att starta kunskapsintensiva företag
- Satsa på mötesplatser och föreningsliv i samverkan
- Främja socialt företagande på landsbygden
- Att ta tillvara på de som vågar tänka annorlunda
- Allmänt ökat intresse för grön rehabilitering samt natur och hälsa
- Allmänt ökat intresse för kultur- och naturturism
- Stor variation av natur- och kulturmiljövärden, i flera fall av internationell klass
- Servicecentra
- Att lokala organisationer utgör en resurs vid remissförfaranden
- Att unga får känna sig delaktiga i befintliga föreningsformer
- Att unga har tillgång till en god fritid med tillgängliga mötesplatser

Hot:

- Generationsväxling i företag och föreningar
- Brist på entreprenörer inom besöksnäringen
- Nedläggning av offentlig sektor på landsbygden försämrar service och försvårar vardagen för landsbygdsbefolkningen
- Bredbandsbrist gör det svårt att attrahera företag till landsbygden
- Administrativa bördor och okunskap gör det svårt att söka stöd

Svagheter:

- Samordning och helhetssyn saknas på turistutbudet mellan stad och land
- Besöksnäringen har behov av att utveckla fler attraktiva produkter och paket
- Svag integration av personer med utländsk bakgrund
- Utanförskap både för personer med utländsk bakgrund, men även andra inflyttare
- Brist på närverksplatser
- Få bredbandsoperatörer som vill bygga på landsbygden samt svagt intresse och dålig samverkan hos de boende försvårar för bredbandsuppbyggnaden
- Saknas nätverk som spänner över branscher
- Företagarnas kompetens används inte fullt ut
- Forum för innovationer saknas
- Bristfällig kompetens hos kommuner om ortens lantbruksföretag och kulturmiljöer
- Svårt att samordna insatser på landsbygden och mobilisera invånare
- Övriga att samverka med andra företagare
- Logistikproblem för små företag
- Brist på aktiva lokala utvecklingsgrupper
- Otydliga roller hos kommuner och statliga myndigheter
- Svårt att hitta bostäder för unga
- Dåliga på att ta tillvara på utomnordiska medborgares kompetens

- Naturliga mötesplatser som livsmedelsaffärer och bygdegårdar saknas eller används inte till fullo på landsbygden
- Tydlig samordning och mobilisering av företag och boende saknas
- Dåliga på att ta tillvara de unga som vill stanna och försök göra dessa till en viktig kugge i samhällsplanering och bygdekultur
- För få boendeformer och för långsam generationsväxling i husen på landsbygden

4. Infrastruktur, mobilitet och kommunikationer

Styrkor:

- Gott om plats och ändå nära i tid
- Läget i en expansiv region
- Tillgång till flygplatser
- Upptåget/SJ-Pendeln/UL-SL-pendeln
- Tät trafik kring Regionbussarna

Möjligheter:

- Upplevelseturism baserad på ny och befintlig infrastruktur
- Teknisk utveckling kan möjliggöra nya lösningar för att resa kollektivt
- Skapa nya lösningar på företagarnas transporter
- Goda möjligheter för arbetspendling till stora arbetsmarknader
- Goda möjligheter till avsättningsplatser i ett område som har goda förutsättningar för en inre marknad
- Närhet till global marknad via närhet till Arlanda
- Goda möjligheter att i samverkan med Länsstyrelse och kommuner utveckla landsbygdens bredbandstäckning
- Goda möjligheter att skapa nya modeller och lösningar för ökad mobilitet, ökad samåkning och pendling

Hot:

- I delar av området finns konkurrens om marken för bland annat bebyggelse och infrastruktur, vilket leder till höga markpriser som kan försvåra expansionsmöjligheterna

Svagheter:

- Många gånger smala, kurviga och dåligt underhållna vägar och brister i lokaltrafiken på landsbygden
- Hårt trafikerade vägar nära tätorterna splittrar landskapet

Bilaga 3: Motivering

Landsbygdsfonden

Ökat företagande, samverkan och samarbete. Innovativa servicelösningar samt utveckling/förnyelse av kultur- och fritidsaktiviteter, inte minst riktat till ungdomar, är en förutsättning för en levande landsbygd. Kompetenshöjande åtgärder, en bättre livskvalitet i en attraktivare miljö, hållbara lösningar på befintliga problem såsom mobilitet, energi- och matförsörjning.

Socialfonden

Insatser för att behålla och öka ungdomars intresse och möjligheter att bo och verka på landsbygden. Här kan insatser i form av ökad delaktighet och inflytande för marginaliserade grupper, kompetensutveckling, entreprenörskap samt praktik- och traineeplatser med mera också ge stora möjligheter.

Regionalfonden

Det finns behov av kunskap kring entreprenörskap, affärsutveckling i företagsnätverk samt möjligheter till nyföretagande, då särskilt ett behov av generationsväxlingar och ägarbyten för landsbygdens befintliga företag.

Gränsöverskridande nya och befintliga nätverk ger möjlighet till återväxt i företagen och ökad sysselsättning.